

WESTMIR

Letnik XVI.

Celovec, petek, 20. oktober 1961

Številka 42 (1014)

Odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo

Treba bo delati za zблиževanje med sosedi

Iz zadnjega časa lahko navedemo več faktorjev, ki kažejo na obeh straneh avstrijsko-jugoslovanske meje konstruktivna prizadevanja za nadaljnje izboljšanje odnosov med obema sosednjima državama. Hkrati pa tudi ni mogoče prezreti poskusov gotovih krogov, katerim tako izboljšanje nikakor ne gre v račun in se zato trudijo, da bi med Avstrijo in Jugoslavijo ostala „železna zavesa“ nezaupanja. V prvo vrsto prizadevanj nedvomno spadajo obisk bivšega kanclerja in sedanjega predsednika avstrijskega gospodarskega združenja Raaba v Jugoslaviji, kjer je imel razgovore tudi s predsednikom Titom, nadalje nedavne izjave zunanjega ministra Kreiskega dopisniku Tanjuga kakor tudi besede, ki jih je na proslavi dvajsetletnice vstaje v Gornji Radgoni govoril podpredsednik Glavnega odbora SZDL Slovenije Franc Kimovec-Žiga. Kot viden izraz nepomirljivih sil pa je treba med drugim omeniti hujskanje proti postavitvi spomenika žrtvam fašizma v Grazu.

Ko je bivši kancler Raab za časa jesenskega velesesja v Zagrebu razgovarjal med drugim tudi s predsednikom Titom, je bilo poudarjeno, da se odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo še naprej izboljšujejo in da je treba v tem smislu delovati tudi v bodoče. Ravno te razgovore je kot dokaz dobrega sodelovanja med obema državama navedel tudi zunanji minister Kreisky, ko je v razgovoru z dopisnikom Tanjuga ocenil razvoj sedanjih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo kot „zelo ugoden in v duhu dobrega sosedstva“.

Željo po dobrem sosedstvu je poudaril v svojem govoru tudi podpredsednik Glavnega odbora SZDL Slovenije Franc Kimovec-Žiga, ko je na proslavi v Gornji Radgoni med drugim dejal: „Pred mesecem smo odkrili spomenik žrtvam na naši zahodni meji v Goriških Brdih, danes pa ga odkrivamo na naši severni meji. Odkrivamo ga brez sovraštva do delovnih ljudi sosedne dežele, s katero imamo mnogo skupnega, čeprav se naša družbena ureditev razlikuje od njihove. Razni stiki na zahodni meji med prebivalci obeh strani so najhitreje odpravili nezaupanje, kar želimo, da bi se razvilo tudi v odnosih s sosedno Avstrijo. Prepričani smo, da so resno misleči ljudje v Avstriji prav tako zaskrbljeni nad pojavi od časa do časa oživljajočega šovinizma iz časov najhujšega besnenja fašistov, kot so vznemirjeni naši in njihovi delovni ljudje, ki žele na tej in oni strani živeti v miru in dobrem sosedstvu. V tem smislu menim, da je prav vam, občanom te komune, naložena še posebna skrb in odgovorna dolžnost, da častno in zvesto delate za zблиževanje med sosedoma. Temu je treba prilagoditi tudi gospodarsko aktivnost in vrsto drugih dejavnosti, ki lahko služijo obojestranskemu spoznavanju, razumevanju in reševanju skupnih zadev.“

Kako drugače pa zveni besno kričanje listih ljudi, ki se še niso sprijaznili z novim razvojem v svetu, z razvojem, kateri stremi za zблиževanjem med narodi in državami. Ostali so nepomirljivi zagovorniki zastarelih načel šovinizma in se trudijo, da bi s hujskanjem vzpostavili med sosednima na-

rodoma umelno mejo nezaupanja. Kako daleč sega njihovo sovraštvo, kaže tudi najnovejši izpad ÖVP-jevske „Allgemeine Bauernzeitung“ proti postavitvi spomenika na grobnici 2600 borcev odporiškega gibanja in žrtev nacističnega nasilja v Grazu. Postavitve tega spomenika za pripad-

nike desetih evropskih narodov je izzvala v omenjenem listu gnusen napad na protifašistične borbe in s tem napad na prizadevanja za prijateljstvo ter mirno sožitje med narodi. Iz članka pa je med drugim razvidno tudi to, v katerih krogih je treba iskati zločinske atentatorje, ki so pred leti razstrelili partizanski spomenik v Velikovicu in ki jih varnostne oblasti še do danes niso izsledile.

Kljub poskusom nepomirljivih šovinistov pa gre razvoj naprej v smeri zблиžanja in dobrega sosedstva med narodi, kajti vedno več je ljudi, ki smatrajo za svojo častno dolžnost, izpolnjevati oporoko padlih junakov iz protifašistične borbe, kot bo v desetih jezikih vklesana tudi na spomeniku v Grazu: „Varujte svobodo in mir, ki smo zanj padli!“

PROGLAS

Kmečka gospodarska zveza in Slovenska kmečka zveza sta se sporazumeli za skupni nastop pri bližnjih volitvah v organe Kmetijske zbornice za Koroško. Vsi bomo volili

Skupnost južnokoroških kmetov (Gemeinschaft der Südkärntner Bauern)

v krajevne kmečke odbore, v odbore okrajnih kmečkih zbornic in v občni zbor Kmetijske zbornice za Koroško.

Kmečka gospodarska zveza in Slovenska kmečka zveza pozivata vse svoje odbornike in zaupnike, da v vseh občinah pod gornjim imenom pripravijo kandidatne liste za krajevne kmečke odbore. Kandidatne liste morajo biti do 29. oktobra 1961 vložene pri predsedniku občinske volilne komisije. Kandidatne liste za občni zbor Kmetijske zbornice za Koroško in za odbore okrajnih kmečkih zbornic bo vložil skupni volilni odbor v Celovcu.

Kmečka gospodarska zveza in Slovenska kmečka zveza pozivata vse volilne upravičence južne Koroške, da pri volitvah v krajevne kmečke odbore, v odbore okrajnih kmečkih zbornic in v občni zbor Kmetijske zbornice za Koroško dajo svoj glas

Skupnosti južnokoroških kmetov.

Zato veljaj: Nobenega našega glasu drugi stranki!
Celovec, dne 16. oktobra 1961

Volilni odbor

XXII. kongres KP SZ v Moskvi

S skoraj šest in polurnim govorom prvega sekretarja KP Sovjetske zveze in predsednika vlade Hruščeva se je v torek začel v Moskvi XXII. redni kongres KP Sovjetske zveze. V svetu vlada za delo in zaključke tega kongresa veliko zanimanje, saj bodo ob tej priložnosti sprejeti važni sklepi, ki bodo odločilno vplivali ne samo na notranji razvoj Sovjetske zveze, marveč tudi na dogajanja v mednarodnem merilu. Skratka: potek kongresa bo dal odgovor na vprašanje, ali bo prišlo v mednarodni politiki do razpleta ali do nadaljnje zaostritve.

malih delovnih ljudi. Vse frakcije v zvezi sindikatov, torej tudi ÖVP-jevska struja, so stavile zahtevo po olajšanjih pri meznem davku, da bi tako zagotovile delojemalcem vsaj malenkostne koristi od novega rekordnega proračuna, pri katerem so bile več ali manj upoštevane vse ostale plasti prebivalstva. Toda izkazalo se je, da ÖVP za take zahteve nima razumevanja in spet se je začela stara pesem o „nevarnosti za stabilnost šilinga“, samo zato, ker je svoje upravičene zahteve postavil tudi delovni človek!

Socialistični partnerji v koalicijski vladi so pravilno postavili, da je njihov pristavek na predloženi proračun brezpogojno odvisen od predhodnega sporazuma glede davčnih olajšav za delojemalce. Zato bodo današnja pogajanja odločila o tem, ali bo proračun pravočasno predložen parlamentu.

Kolikor je na prvi pogled razvidno iz referata Hruščeva, se v Moskvi nagibajo k mnenju, da je v današnjih razmerah boljše iskati pot sporazumevanja, kot pa trmasto vztrajati pri enostranskih načelih. Ravno v vprašanju, ki ga na mednarodni politični pozornici vsaj trenutno smatrajo za problem številka ena — namreč v nemškem vprašanju, je Hruščev napravil pomemben korak v tej smeri, ko je napovedal, da Sovjetska zveza ne bo vztrajala na sklenitvi mirovne pogodbe z Nemčijo do konca tega leta, če bodo zahodne sile pokazale pripravljenost za reševanje tega problema. Poleg tega je ponovil zahtevo Sovjetske zveze po splošni in popolni razorožitvi, po sklenitvi sporazuma o nenapadnosti med obema blokoma, po atomskega orožja prostih pasovih v Evropi in na Daljnem vzhodu ter po sprejemu LR Kitajske v OZN, za katero je zahteval vodstvo po tako imenovanem »trojka«-načelu. Njegova izvajanja o mednarodnih problemih je mogoče združiti s tozadevno točko novega programa KP SZ, kjer je govora o možnosti mirne koeksistence do končne zmage socializma v svetu, ko bo v mirnem tekmo-

Nesoglasje na Zahodu

Izjavo Hruščeva na moskovskem kongresu, da Sovjetska zveza ne bo vztrajala na sklenitvi nemške mirovne pogodbe še tekom tega leta, če bodo zahodne sile pokazale pripravljenost za pogajanja o nemškem vprašanju, je vsekakor treba oceniti kot dobro premišljeno in res diplomatično potezo. Posebno še zato, ker je bila narejena prav v trenutku, ko se je med zahodnimi silami pojavilo novo nesoglasje, in to ravno v zvezi s pripravami za pogajanja s Sovjetsko zvezo. Tako se je Zahod znašel v zelo kočljivem položaju, ko je na eni strani zdaj od njega odvisno, da v nemškem vprašanju ne bi prišlo do nadaljnje zaostritve, na drugi strani pa hromi njegovo aktivnost lastna neenotnost.

V Washingtonu in Londonu precej očitno poudarjajo svoje nezadovoljstvo zastran zadržanja Pariza in Bonna. Komaj je z velikimi težavami uspelo izvesti priprave za sestanek zahodnih sil v Londonu, kjer naj bi določili skupno politiko pri pogajanjih s Sovjetsko zvezo, pa so v Parizu izjavili, da bi tak sestanek lahko ustvaril videz »zahodne slabosti«, medtem ko izvira odpor Bonna iz bojazni, da bi prišlo v nemškem vprašanju do popuščanja napram Moskvi.

In sredi teh nesoglasij so se zahodne države znašle pred važno odločitvijo, od katere bo odvisen nadaljnji razvoj odnosov med Vzhodom in Zahodom.

Presenečenje v Turčiji

Splošne volitve v Turčiji, izvedene kratko po obsežni najvišji predstavnici prejšnjega režima, so privedle do rezultatov, ki naravnost presenečajo. Dokončni rezultati sicer še niso bili objavljeni, vendar začasne številke kažejo, da je dosegla nepričakovan uspeh tako imenovana stranka pravice, ki velja za naslednico stranke obsojenega Menderesa.

V senatu, ki šteje 150 sedežev, so dobile posamezne stranke naslednje število mandatov: ljudska republikanska stranka 55, stranka pravice 69, narodna kmečka stranka 10 in nova turška stranka 16. V predstavniški zbornici s 450 sedeži pa je razmerje naslednje: ljudska republikanska stranka 200, stranka pravice 166, narodna kmečka stranka 40 in nova turška stranka 44 mandatov.

Ob takem izidu volitev prevladuje v Ankari zaskrbljenost, kajti nobena stranka ni dobila takega števila glasov, da bi lahko sama sestavila novo vlado, katere bo torej odvisna od koalicije. Ravno glede sodelovanja med posameznimi strankami pa so v političnih krogih mnenja, da bo zelo težko doseči tako večino, ki bi zagotovila uspešno delo državnega vodstva. Še največ izgledov dajejo politični opazovalci koaliciji med stranko pravice in novo turško stranko, toda tudi taka povezava ne bi privedla do absolutne večine in bi bila vlada, sestavljena od obeh omenjenih strank, vedno odvisna še od podpore drugih.

vanju med socializmom in kapitalizmom zmagal socializem.

Da pa pot do take zmage še ni popolnoma zravnana, je razvidno iz tistega dela referata, ko je Hruščev govoril o notranjepolitičnih vprašanjih. Poleg raznih težav na gospodarskem področju se pojavljajo nesoglasja tudi v partiji sami in je bil naveden obsežen seznam znanih osebnosti — med drugimi Vorosilov, Molotov, Žukov, Malenkov, Bulganin, Pervuhin, Saburov in Šepilov — ki so bile obdolžene protipartijskega delovanja. In ponovne kritike na račun jugoslovanskih »revizionistov« ne morejo prikriti dejstva, da mnenje o različnih poteh v socializmu danes ni več omejeno le na Jugoslavijo, marveč si utira priznanje tudi med drugimi komunističnimi in socialističnimi gibanji v svetu.

Težave okoli državnega proračuna

Do 22. oktobra ima vlada še časa, da v smislu ustavnih določil predloži parlamentu svoj osnutek državnega proračuna za leto 1962. Torej je tudi letos v časovni stiski, kajti že pred tednom napovedani zaključek pogajanj o proračunu v resnici še ni bil zaključek in je za danes sklicana posebna seja ministrskega sveta, na kateri bodo obravnavali samo to vprašanje. Še pred to sejo pa se bo sestel koalicijski odbor ÖVP-SPO, da bo — če bo uspelo doseči sporazum — dal svoj blagoslov in tako omogočil končno potrditev proračuna v ministrskem svetu.

Zakaj spet časovna stiska, ko pa je bil okvir proračuna sklenjen že pred časom in sta se pred dnevi vladni stranki sporazumeli tudi o državnih izdatkih v prihodnjem letu? Enostavno iz vzroka, ker pri sedanjih pogajanjih ni bilo mogoče doseči pristanka ÖVP za upoštevanje interesov

Ob robu dogodkov:

OeVP-jevska volilna propaganda

se niti pred
skrunjenjem mrličev ne ustavi

Volilna propaganda za letošnje kmečko-zborske volitve na Koroškem prihaja počasi v tisto fazo, ko nekateri posebno vročerni agitatorji začnejo zgubljeni razsodnost in se posluževati kakršnih koli sredstev, ne glede na to, ali je njihovo početje še mogoče imenovati omikano in kulturno. Da FPÖ-jevski »Bauernführerji« na svojih »borbenih« kmečkih posvetovanjih raje govorijo o nevarnosti »slovenizacije« Koroške, je še nekako razumljivo, saj o kmetijstvu razumejo le toliko, kolikor jim je ostalo v glavi še iz časov nacističnega »Reichsnährstanda«. Zato se tudi ne čudimo, če skušajo vprašanja kmetijstva reševati na področju bujskaške gonje proti koroškim Slovincem in proti sosedni Jugoslaviji. Pač vsakdo tam, kjer je najbolj pokovan!

Nekoliko drugače je seveda z ÖVP in njeno volilno propagando. Vsaj biti bi moralo drugače, kajti omenjena stranka se zelo rada (ali upravičeno ali po krivičnem, o tem se na tem mestu ne bomo spuščali o razpravljanje, sicer bi zašli predaleč) ponša s svojimi »zaslugami« za avstrijsko gospodarstvo in še zlasti za kmetijstvo. Vendar pa tudi njeni agitatorji včasih pozabljajo, kaj sploh hočejo. Če pogledamo na primer woodnik v zadnji številki glasila ÖVP-Bauernbunda na Koroškem — »Allgemeine Bauernzeitung«, potem se moramo pač vprašati, kaj imajo »vislice in spomenik« opraviti s kmetijstvom. Čeprav si ne lastimo takih zaslug za razvoj kmetijstva, kot si jih radi prisvajajo v ÖVP-Bauernbundu, toda toliko nam je znano, da umazani izlivi kmečkega glasila, ki jih je mogoče istočvetiti le s skrunjenjem mrličev (nemško se temu reče »Leichensflederei« — gospodje pri Bauernzeitung!), nobenemu kmetu ne bodo pomagali, da bi pridelal debelejši krompir in bi njegova krava dala več mleka. ÖVP-jevska kmečko glasilo pa v svo-

Zadruga — žarišča

našega gospodarskega
in družbenega življenja

„Zdruga morajo biti center našega gospodarskega in družbenega življenja“, smo med drugim slišali v govoru poslevodečega podpredsednika Zveze slovenskih zadrug dr. Mirta Zwitterja na velikem zadržnem zborovanju, ki je bilo dne 12. oktobra t. l. v dvorani Delavske zbornice v Celovcu. Zadržno zborovanje, kot je tudi že lani 8. septembra povzročilo široko zanimanje in gotovo tudi razveseljive uspehe, je bilo tudi letos zelo pomembno in koristno in lahko pričakujemo, da bo rodilo lepe nadaljnje sadove na področju našega zadržništva.

Dolgoletni predsednik Zveze slovenskih zadrug Floro Lapuš, hkrati zaveden in izkušen zadržnik iz mladih dni, je lahko z zadoščanjem pozdravil na zborovanju častno število odbornikov, poslovođij in nameščencev vseh 49 v Zvezi včlanjenih zadrug. Veliko zanimanje zadržnih funkcionarjev za problematiko naših skupnih zadržnih gospodarskih ustanov je dokaz življenjske volje in sposobnosti organizacij za gospodarsko krepitev, gospodarsko neodvisnost in napredek na našem ozemlju, ki ga naseljuje prebivalstvo malih gospodarstev, kmetov, obrtnikov, trgovcev in delavcev. Za našo narodno manjšino na Koroškem je zadržna samopomoč pomembna zlasti tudi v tem, ker ni izpostavljena krivicam le na političnem in kulturnem področju, temveč predvsem gospodarskemu pritisku.

Zborovanje je bilo šolanje zadržnih delavcev in funkcionarjev, kajti zadržno delo ni lahko, temveč zahteva od zadržnih funkcionarjev ne le poživovalnost, temveč tudi znanje, strokovno sposobnost, gospodarsko slogo in zavest skupnosti v prizadevanju za skupne koristi.

Potek zadržnega zborovanja je bil poučnega in bodrilnega značaja za člane upravnih in nadzornih odborov ter za vse, ki jim je pri srcu zadržništvo in je le škoda, da ne moremo na mah objaviti v celoti vseh bogatih in koristnih misli, ki so jih govorniki povedali. Smaframo za potrebno in koristno dolžnost, da glavne misli v naslednjih številkah postrežemo naši široki javnosti.

Z velikim zanimanjem in kakor je bila podoba tudi z velikim razumevanjem so zborovalci sledili govoru poslevodečega podpredsednika ZSZ, ki je v svojem nadvse informativnem govoru povedal veliko zanimivega iz svoje izkušnje na odgovor-

nem položaju našega zadržništva in iz spremljanja ter opazovanja mnogih področij gospodarskega življenja. V govoru so bila podana dragocena napotila zadržnim funkcionarjem za lastno poglobitev in izobrazbo, ki je za zadržne sodelavce neobhodna, kar vse naj koristijo vse večjemu napredku naših zadrug in širitvi zadržne miselnosti po vaseh.

Revizor ZSZ dipl. trg. Millonig je očrtal razvoj in napredek zadržnega poslovanja v zadnjih letih in navedel številke, ki govore o znatnem koraku naprej. Razen tega je obrazložil tudi koristno vlogo revizorja pri vsaki posamezni zadrugi. Revizor mora pomanjkljivosti in nedostatke v poslovanju pokarati in zahtevati njih odstranitve, na drugi strani pa je odgovornim pri zadrugi dobrohoten svetovalec in učitelj, neke vrste potovalni učitelj za zadržnike.

Ing. Nace N a c h b a r je govoril o položaju v naši živinoreji in nakazal glavna pota za zboljšanje njene produktivnosti, zlasti sedaj, ko bo pri nas zaključena tbc-akcija.

Ing. K n o l l od Stickstoffwerke v Linzu je s predvajanjem filma in slik nazorno pokazal korist gnojenja z umetnim gnojilom za večji pridelek na poljih in travnikih.

K živahni diskusiji se je oglasilo mnogo navzočih izkušenih zadržnikov. Skoraj iz vseh izvajanih diskusij, med temi Janka Ogrisa, Toma Kupperja in drugih, je izzevala misel po čim bolj poglobljeni izobrazbi zadržnih funkcionarjev, vzgoji zadržnega naraščanja ter širitvi propagande in zadržne ideje med široke plasti ljudstva.

Zborovanje zadržnikov prejšnji četrtek v Celovcu je bilo brez dvoma velik uspeh — sad tega pa bo gotovo tudi pojačen razvoj in razmah slovenskih zadrug vseh vrst po naši lepi koroški domovini.

Poučni izlet kmetijske šole v Podravljah:

Sodobno kmetijstvo v povezavi teorije s prakso

(3. nadaljevanje)

Perutninska farma v N e v e r k a h se je v nekaj letih razvila v veliko perutninsko središče za vzrejo mesaatih in nesnih pasem kokoši.

V 24 novih velikih kokošnjakih in številnih manjših objektih redijo skupno 100.000 kokoši-nesnic in 140.000 piščancev ter jarek. V posebnem objektu je moderna sortirnica jajc in valilnica, v kateri letno zvalijo deset milijonov piščancev. Zdjaj pa gradijo lastno tovarno močnih krmil, v kateri bodo izdelovali vse potrebne krmne mešanice. V načrtu imajo že izgradnjo nadaljnjih kurnic, vzrejališča za dva in pol milijona brojlerjev ter klavnice in hladilnice. Sodobna vzreja perutnine se razvija na osnovi specializiranih pasem kokoši. Zato vzrejajo v Neverkah le kokoši specializiranega mesnatega (White Rock in Cornick) in nesnega tipa (Leghorn). Pasma s kombiniranimi lastnostmi ne odgovarjajo zahtevam farmske rejje. Da bi čim bolj znižali proizvodne stroške, redijo kokoši-nesnice le eno nesno periodo. Sam proizvodni proces je kontinuiran, kar pomeni, da nesejo kokoši leto in zimo. Na nepretrgano obratovanje vplivajo z umetnim osvetljevanjem v dolgih zimskih nočeh in z vsestransko

sestavljanimi krmnimi mešanici. Nesnost kokoši znaša povprečno 180 jajc na kokoš in leto. Skupno torej proizvedejo letno 18 milijonov jajc. Od teh je večina — kakih 13 milijonov — valilnih jajc, ostalo pa potrošnih. Obsežna intenzivna industrijska proizvodnja perutnine v Neverkah v celoti zadostuje potrebam sedanjih perutninskih farm po valilnih jajcih, enodnevnih piščancev za vzrejo brojlerjev ter pet mesecev starih jarek za proizvodnjo jajc. Poleg tega pa izvaža farma valilna jajca tudi v tujino.

Ureditev in obseg kmetijske proizvodnje na opisanih obratih je odraz vsestranskega razvoja slovenskega kmetijstva, ki je zlasti v zadnjih letih na osnovi povečanega vlaganja družbenih sredstev, smotrnejšega izkoriščanja pridelovalnih razmer ter uvajanja znanstvenih in tehničnih dosežkov v kmetijstvo doseglo naravnost revolucionaren vzpon. To se kaže v povečanju storilnosti skupne kmetijske proizvodnje, ki je v obdobju 1957/60 naraščala za 10,8 % na leto ali skupno za 43,2 %.

Na tako močan porast kmetijske proizvodnje je odločilno vplival hiter razvoj družbenih posestev, to je državnih posestev in ekonomij kmetijskih zadrug, ki so postala središča moderne socialistične proizvodnje in okoli katerih se je oblikovalo uspešno proizvodno sodelovanje ali kooperacija zasebnih proizvajalcev. Povezovanje družbene in zasebne kmetijske proizvodnje, ki se odvija v najraznovrstnejših oblikah (strojne in podobne usluge, odkup kmetijskih pridelkov, zakup in odkup zemlje itd.) pa ima za cilj večje in cenejše pridelke, torej izboljšanje položaja kmečkega delavca in kmeta.

Dipl. inž. Franci Einspieler

Še enkrat:

Za ureditev manjšinskega vprašanja

Kakor smo poročali v zadnji številki našega lista, je ÖVP-poslanec dr. Weiss v »Kleine Zeitung« v članku pod naslovom »Za ureditev manjšinskega vprašanja« pisal tudi o problemu koroških Slovincov. Izvlečke njegovih tozadevnih izjavanj je v slovenščini, in sicer v pozitivnem smislu, objavil tudi drugi slovenski list na Koroškem. Vendar se je iz prozornih vzrokov pri tem omejil le na listi del članka, ki vsebuje kritične pripombe na račun Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in sploh naprednega gibanja koroških Slovincov. Resnici na ljubo izpopolnjujemo to objavo z besedami, ki jih je poslanec Weiss naslovil na »križčanska« Slovenec, ko je — govoreč o potrebi po odstranitvi nezaupanja med večinskimi narodom in manjšino — zapisal:

Allerdings müsste auch von seiten der christlichen Slowenen dazu einiges beigetragen werden. Ich meine damit ein klares und eindeutiges Bekenntnis zur Republik Österreich. Dieses Bekenntnis ist zu selten zu hören. Es ist nichts gegen ein Bekenntnis zur slowenischen Minorität einzuwenden, aber in gleicher Weise und in gleicher Stärke muss auch ein Bekenntnis zum österreichischen Staat erfolgen. Ich bin der Auffassung, dass sich die Angehörigen der Minderheit nicht nur als »Slowenen«, sondern als »österreichische Slowenen«, oder noch besser, als »slowenische Österreicher« bekennen sollen...

ji veliki skrbi za bodočnost kmetijstva gre kljub temu v volilno borbo s takimi sredstvi in posreduje svojim bralcem naravnost edinstven leksikon izrazov, ki jih je zmožen le človek, ki se je z etiko že popolnoma skregal. V omenjenem članku namreč kar mrgoli moralcev in razbojnikov; človek ima sploh vtis, da je bil na delu strokovnjak, ker le tak more tako izčrpno pisati o umorjenih in poklanih.

Toda, da ne bo kdo mislil, da gre pri članku v Bauernzeitung za opis kakšne klavnice, kjer dan za dnem v potokih teče kri zaklane živine. Ne, v članku je govora o partizanskih borbah, v katerih pisun krščansko-ÖVP-jevskega lista vidi vse drugo, samo ne ljudi. In do tega ogabnega izliva, ki mora biti v sramoto vsakemu omikanemu človeku, je omenjeni list gnalo dejstvo, da bdo v Grazu odkrili spomenik tam pokopanim žrtvam nacističnega nasilja, med katerimi je tudi večje število slovenskih partizanov.

Res čudno zvižugana so moralna načela nekaterih ljudi. Na eni strani se trkajo na svoje krščanstvo, na drugi strani pa niti mrtvih ne pustijo pri miru, posebno ne, če gre pri le-teh za junake, ki so se uprli najhujšemu nasilju-nacizmu in so v boju za svobodo človeštva doprinesli največjo žrtev — svoje življenje. In to so ljudje iz istih krogov, ki se kaj radi rinejo v ospredje pousod tam,

PO ŠIRNEM SVETU

BOCEN. — Parlamentarna komisija, ki jo je imenovala italijanska vlada, da bi proučila vprašanje Južne Tirolske, se je na enem svojih zasledanj bavila izključno z vprašanjem sprejema južnih Tirolcev v italijansko državno službo. Pri tem je bila poudarjena potreba po službovanju v pokrajini sami. Za nadaljnje obravnavanje tega problema je bila imenovana posebna podkomisija.

BONN. — V istih dneh, ko sta se Adenauerjeva stranka in zahodnonemška FDP pogajali o novi vladi, je predsednik FDP Mende v svoji izjavi nekemu norveškemu listu poudaril, da je Adenauer prestar, ker je dosegel isto starost kot Hindenburg, ko je spraval na oblast Hitlerja.

ADIS ABEBA. — Na zasedanju političnih voditeljev vzhodne Afrike v glavnem mestu Tanganjike so predvsem razpravljali o ustanovitvi vzhodnoafriške federacije. Bodoča federacija naj bi obsegala Kenijo, Ugando, Tanganjiko, Njaso ter Severno in Južno Rodezijo.

BUKAREŠTA. — V zvezi s proslavo »mesece prijateljstva med Romunijo in Sovjetsko zvezo« je bival v Bukarešti tudi sovjetski kozmonavt German Titov. Ob prihodu na letališče v Bukarešti je Titov izjavil, da je v vesolju mogoče živeti in delati ter da je bil njegov polet »samo začetek utiranja široke ceste v vesolje«.

VANDENBERG. — V ameriški letalski bazi Vandenberg v Kaliforniji so prejšnji teden izstrelili nov satelit tipa »Discovetter«. Satelit leti v višini 250 do 430 km in potrebuje 91 minut za pot okoli Zemlje. Po načrtih naj bi se nekaj dni po izstrelitvi odločila od satelita 136 kg težka kapsula in se vrnila na Zemljo nekje na področju Pacifika.

BAGDAD. — Novi jugoslovanski veleposlanik v Iraku Franc Primožič (ki ga dobro poznamo tudi koroški Slovenci) je izročil poverilna pisma predsedniku iraškega Sveta suverenosti Mohamedu Nadžibu Ar-Rubajju.

BRIGHTON. — Na letni konferenci britanske konservativne stranke je predsednik vlade Macmillan izrazil upanje, da bo s potrpežljivo diplomacijo mogoče najti osnovo za podajanja o ureditvi berlinske krize. Zahodne države — je dejal — morajo biti »hladnokrvne in čvrste, toda čvrstost še ne pomeni trmoglavosti«.

USUMBRA. — Pred nekaj dnevi je bil ubit novoizvoljeni predsednik afriške države Urundi Louis Rwigangore. Bil je voditelj Unije napredka, katera je pred nekaj tedni zmagala na prvih splošnih volitvah v Urundiju. Stranka umorjenega premiera je zahtevala, naj Belgijci takoj zapustijo to skrbniško področje, zato v svetu prevladuje mnenje, da so imeli pri njegovem umoru prste vmes belgijski kolonialisti.

WASHINGTON. — V Ameriki so bili pred dnevi doslej največji poveljni manevri, pri katerih je sodelovalo nad 150.000 pripadnikov vojaških sil Amerike in Kanade. Med manevri je okoli 1800 letal izvedlo nad 6000 poletov, v protiletalski obrambi pa je sodelovalo več kot 250 enot. Za čas vojaških vaj je bil v Ameriki ukinjen celotni civilni letalski promet.

KAIRO. — Po državnem udaru v Siriji, ki je privedel do izstopa Sirije iz Združene arabske republike, so se že oglasili gotovi krogi, ki zahtevajo plačilo za svojo podporo, ki so jo nudili upornikom. Skupina vodilnih sirskega industrijev in veletrgovcev je zahtevala od novega sirskega premiera Kuzbarija, naj razveljavi sklepe o poddržavljenju, o agrarni reformi in o drugih ureditvah, ki so bile sprejete v času ZAR. Iz tega je vsekakor razvidno, kdo in kaj je hotel doseči s prevratom v Siriji.

AKRA. — Čeprav je Gana postala neodvisna država, se gotovo britanski krogi še nečejo sprijazniti z izgubo tega področja in se nadaljuje njihovo vmešavanje v notranje zadeve Gane. Med vladama obeh držav je bil sicer sklenjen sporazum o nevmešavanju, vendar se ga v Veliki Britaniji doslej niso držali, zaradi česar pripravljata ganska vlada važne sklepe glede varnosti države in njene gospodarske politike.

BEOGRAD. — Na Avali so pred nedavnim položili temeljni kamen za nov televizijski stolp, ki bo visok 200 m. Do višine 135 m bo stolp zgrajen iz armiranega betona, ostali del pa bo železna konstrukcija. V višini 120 m bodo zgradili tudi bar, ploščo za razgled in prostore za tehnično službo.

MOSKVA. — Sovjetsko reaktivno letalo tipa »E-166« je doseglo nov svetovni rekord v hitrosti poleta. Doseglo je hitrost 2385 km na uro.

MADRID. — Avstrijski poslanik v Španiji dr. Karl Gruber je kot drugi inozemec prejel od španskih novinarjev odlikovanje »Cocido de la Prensa«.

Slavistika na Dunaju

Pod tem naslovom je glasilo Ljudske mladine Slovenije — Mladina — objavilo poročilo o obisku ljubljanskih slavistov na dunajski univerzi, kjer so se srečali tudi s slavisti iz Koroške.

Študentje slavističnega oddelka Filozofske fakultete v Ljubljani smo obiskali Dunaj in se med drugim pomudili v dunajskem slavističnem seminarju. Pred dunajsko univerzo je vedno živahno. Na stopnišču postajajo v manjših skupinah študentje vseh narodnosti.

Nedaleč od univerzitetnega poslopja ima svoje prostore tudi slavistični seminar. Sem zabajajo poleg redkih študentov slavistike še študentje medicine, tehnike in drugih fakultet, skratka vsi, ki bi se radi naučili ruščine. Teh je okrog dve sto.

Zanimivo je, da imamo za dunajski slavistični seminar največ zasluga prav južni Slovani. Ustanovil ga je naš filolog Vatroslav Jagić leta 1886, ko se je iz Petrograda preselil na Dunaj. Pred njim je tu delal Miklošič, ki sicer ni imel svojega seminarja, vseeno pa se je okrog njega zbiralo za slavistiko navdušenih slušateljev. Do leta 1918 je bil glavni namen seminarja obravnavanje starih tekstov in jezika. Tako je bilo prizadevanje za študij literature manjše. Po letu 1945 se je položaj povsem izmenjal. Vedno večji dotok študentov je postavil pred dunajsko slavistiko nove zahteve. Študentje so se vedno bolj lotevali učenja slovenskega jezika zato, da bi lahko spremljali razvoj literature slovanskih narodov.

V majhni sobici s klopki, kjer so predavanja, smo našli tri ali štiri študente, ki so se pripravljali na izpite. Med njimi je bil tudi koroški Slovenec. Govoril je lepo slovensko, skrajša bi mu ne prisodil, da je doma s severne strani Karavank.

Povedal je, da se je za študij slovenščine odločil kakih šestnajst ljudi. Prevladuje pa seveda ruščina. Nekajkrat je že izgledalo, da bodo na dunajski slavistiki predavali predvsem ruščino. Sedaj mora vsak študent slavistike študirati troje jezikov, enega južnoslovanskega, enega vzhodnoslovanskega in enega zahodnoslovanskega.

Nova premiera v Mestnem gledališču:

Leharjeva opereta „Vesela vdova“

Po starosti šteje Leharjeva »Vesela vdova« sicer že 56 let, vendar je — kakor je pokazala premiera v celovškem Mestnem gledališču, še vedno mlada in privlačna. Ni mogoče trditi, da je ob premierah celovško gledališče vedno razprodano; tokrat je bilo in tudi v tem je dokaz, da so Leharjeve melodije srečno premostile pol stoletja in si našle številne ljubitelje tudi v današnjem času, ko »moderna« človek mnogo raje prisluhne kričnim zvokom muzikala in meni, da opereta ni več za današnjo rabo. Res, mnogo jih je, ki nam danes ne morejo več kaj povedati, toda so izjeme tudi tukaj in taka izjema je nedvomno Leharjeva »Vesela vdova«.

Če hočemo povedati nekaj besed o premieri sami, potem bodi kar ob začetku povedano: škoda, da celovško gledališče nima boljših operetnih pevcev. Medtem ko je Karl Heinz Brand res posrečeno vodil orkester, pa sta precej razočarala nosilca glavnih vlog — Gina Klitsch ter Franz Göd, ki je hkrati, in priznati je treba, da bolj posrečeno, vodil tudi režijo. Poleg orkestra je prijetno presenetil tudi balet (vodstvo in solo vložek Rudy Maria Bachheimer), premalo pa je prišel do veljave zbor. V drugih vlogah so se z večjim ali manjšim uspehom predstavili še Thomas Kleiber, Rotraut Völkel, Theo Knapp (izkazal se je kot mojster komike), Karlheinz Schmidt, Slavko Aljinović, Hubert Trattner, Günther Weidinger, Anni Aumann, Hilde Zollner, Hans Joachim Wolf in drugi. Deljena so bila mnenja glede scenarije, za katero je imel arb. Karl Eugen Spurny vsekar zanimiv domislek, splošno pa so navdušili kostumi, ki jih je izbrala Anny Arnold.

Kljub nekaterim pomanjkljivostim pa je bila premiera »Vesela vdove« uspeh, kot bi ga bilo celovškemu gledališču želeli tudi pri drugih uprizoritvah.

JANKO PLETESKI:

Manjšinska zakonodaja na Koroškem

po drugi svetovni vojni

Klavzula o minimalnem odstotku bi pomenila vzpodbudo asimilatorskim silam in kaži pot za postopno izrivanje manjšine. Naj omenimo samo primer avstrijsko-italijanske pogodbe o Južnem Tirolu iz leta 1946, ki zato, ker je namenjena ohraniti etničnega značaja tega ozemlja, tudi ne vsebuje klavzule o minimalnem odstotku manjšine. (Zanimivo je, kako to stran pariške pogodbe komentira avstrijski izvedenec za manjšinsko pravo Veiter: »Pod oznako »dvojezičen« je v smislu pariške pogodbe mogoče razumeti samo takšen kraj, v katerem je ustrezen del avtohtonega, domačega prebivalstva dne 5. IX. 1946 — datum podpisa pariške pogodbe — govoril nemški občevalni jezik. Omejitev na določen odstotek ni bila stipulirana. Ker lahko kot »lingua parlata« po italijanskih pravnih predpisih glede popisovanja prebivalstva kakor tudi po splošni jezikovni rabi razumemo samo jezik, ki ga ljudje govorijo v nekem kraju izven družine z vsaj še eno družino v vsakdanjem občevalnem jeziku, bo treba pač kot minimalno mero za dvojezičnost vzeti obstoj vsaj dveh družin ali posestnikov s tem občevalnim jezi-

kom na dan 5. IX. 1946. Poznejše spremembe tega razmerja ne morejo več spremeniti ozemlja »Južnega Tirola.« — Theodor Veiter, Die Südtiroler Autonomie im Lichte des Völkerrechtes der Gegenwart, Festschrift für K. G. Hugelmann, Aalen 1959, str. 677—678.)

Še celo pa državna pogodba ne zahteva, da bi bilo treba manjšino ugotavljati le na osnovi izjave posameznega državljanja, brez zveze ali celo v nasprotju z drugimi znaki etnične pripadnosti, kakor to želijo doseči vsi doslej znani avstrijski zakonski osnutki, opirajoč se izključno na personalno načelo, kakor da bi šlo za politično gibanje, ne pa za naravno družbeno skupnost. Izključno uveljavljanje personalnega principa v manjšinskih zaščitnih zakonih, kot je to v avstrijski zakonodaji glede Koroške, je neupravičeno in neumestno, ker manjšine ne upoštevajo kot naravne družbene skupnosti, avtohtone na njenem področju. Takšno absolutiziranje personalnega principa izdvaja posameznika iz skupnosti, kateri po naravi pripada in svojevotno trga dejansko vzajemno povezanost v pravicah in dolžnostih med obema, jemlje posamez-

niku tisto varnost poedinca v stabilnem krogu interesnih vrstnikov, ki je med razlogi obstoja take družbene skupnosti kot je narodna. Izključno upoštevanje personalnega principa je nasprotno celo stališču Avstrije same v primeru Južnega Tirola, kjer Dunaj vztrajno poudarja potrebo kolektivne zaščite tamkajšnje narodne manjšine kot celote. Spoznanje o dialektični povezanosti med pravicami posameznika in med njegovo dolžnostjo, da to pravico tudi uveljavlja, kolikor gre za interese skupnosti, kateri pripada, se je uveljavilo tudi v modernem pravem obravnavanju človekovih pravic v okviru OZN. Značilno za to moderno obravnavanje je, da je storilo korak naprej od čisto formalne enakosti državljanov pred zakonom v starem liberalističnem duhu in da poudarja tako potrebo ustvarjanja splošnih pogojev v družbi, da bo posameznik svoje pravice lahko užival, obenem pa tudi dolžnost posameznika, da svoje pravice res uveljavlja; ker to je v korist drugih posameznikov, da tudi oni te pravice lažje uveljavijo, in pa v korist skupnosti, kateri posameznik pripada. Ta pogled je izražen v obeh uvodnih odstavkih k načrtu konvencij o državljanstvih in političnih pravicah in pa o gospodarskih, socialnih in kulturnih pravicah, ki ju je izdelala Komisija OZN za človekove pravice. Obe preambuli namreč

ugotavljata, da posameznik ni samo upravičen uveljavljati svoje pravice, marveč, da je zaradi dolžnosti do drugih posameznikov in do skupnosti, kateri pripada, tudi dolžan prizadevati si za splošno uveljavljanje in spoštovanje pravic, priznanih v konvencijah. Seveda to lahko stori le tedaj, če te pravice najprej zahteva tudi za svojo osebo. Posamezniku se v sodobni družbi obenem s pravico nalaga tudi dolžnost to pravico uveljavljati, zakonodajalec pa mora to dolžnost upoštevati. To velja tudi in še posebno za pravice manjšin, ki v načrtu konvencije (čl. 25 in 26) nastopajo kot pravice posameznika in kot pravice skupnosti manjšine. (Draft International Covenants on Human Rights, United Nations Review, Vol. 1, No. 7, January, 1955.)

To so zaključki, ki jih daje besedilo državne pogodbe in ki so potrjeni s tistim, kar člen 7 pove pozitivnega o pojmu manjšina. Ta člen namreč govori o manjšini kot objektivno dani, kvalificirani etnični skupini prebivalstva s stalnim področjem naseljenosti. Predvsem govori v tretjem odstavku o »slovenskem prebivalstvu« na Koroškem (in seveda tudi na Štajerskem, oz. hrvaškem prebivalstvu na Gradiškanskem), pri čemer sta obe besedi po svojem pomenu nedvoumni. Izraz »prebivalstvo« ni vezan na pojem političnega ali kakršnega koli drugega hote-

nja, marveč na dejstvo prebivanja. (Pripadniki določenega političnega gibanja še ne tvorijo »prebivalstva«.) Opredelevanje »slovensko« pa je v etnologiji že zdavnaj jasna. Da gre v prvi vrsti za takšno faktično, etnološko opredelitev slovenskega prebivalstva, dokazujejo še druge zahteve čl. 7. Prvi odstavek postavlja kot lastnost manjšine, da ima svoj lasten slovenski jezik (»tisk v svojem lastnem jeziku«). Peti odstavek žrti značaj manjšinskega prebivalstva (prepoveduje dejavnost, ki hoče slovenskemu prebivalstvu odvzeti »njegov značaj«, pri čemer vemo, da pomen »značaj« opredeljuje nekaj faktičnega, ne pa nekaj, kar je posledica izjave. To »slovensko prebivalstvo« mora biti zvezano tudi s svojo lastno tradicionalno kulturo in s svojim naseljenim področjem, saj govori tretji odstavek o pravicah na javno označbo krajevnih imen v nemškem in slovenskem jeziku. Samo po sebi razumljivo morajo takšna krajevna imena med prebivalstvom tradicionalno obstajati, kar je mogoče samo pri avtohtonem prebivalstvu s svojo lastno jezikovno in zgodovinsko družbeno tradicijo na prizadetem področju. Postulat splošnega spoznanja je, da krajevna imena niso prevedljiva, ker so po svojem značaju tradicionalna (razen seveda, če jih oblast preprosto ne ustvari in ne predpiše).

(Se nadaljuje)

Slovensko gledališče v Trstu:

„Hamlet“ za začetek nove gledališke sezone

„Če se je torej to gledališče odločilo za Hamleta, je pokazalo velik pogum, obenem pa tudi voljo, da dokaže svojo življenjskosti, svojo sposobnost za doseganje določenega nivoja, ki ga ni treba vedno označevati kot zgolj povprečnega.“ V teh kratkih besedah, ki jih je ob začetku nove gledališke sezone — sedemnajste po vrsti — v Slovenskem gledališču v Trstu zapisal „Primorski dnevnik“, je veliko povedanega. Predvsem iz teh besed izhaja, da se je Slovensko gledališče v Trstu v zadnjih šestnajstih letih svojega delovanja dvignilo na visoko raven in je danes sposobno tudi za realizacijo zahtevnih nalog, saj spada prav Shakespeareov „Hamlet“ med najbolj zahtevna odrska dela svetovne gledališke literature.

Premiera „Hamleta“ je bila pravo doživetje, ki je presenetilo celo tisti del tržaške publike, ki je vajan dobrih in do zadnjih podrobnosti eksaktno izdelanih predstav.

Povprašal sem ga, kje se bo po dokončanem študiju zaposlil. Povedal je: »Po Koroškem nas je še dosti zavednih Slovencev. Dotok na slovensko gimnazijo v Celovcu ni majhen... Razen tega potrebujejo slaviste tudi gradiščanski Hrvati.«

Knjižnica na dunajski slavistiki premore okrog 30.000 knjig. Najmočnejši je oddelk za južnoslovansko literaturo. Med knjigami sem našel na Dalmatinovo Biblijo, na druge Trubarjeve knjige. Prelistal sem tudi zvezek, popisan z lepimi črkami: Popisano od Andreja Drabosnjaka, eniga paura v Korotane...

V jeziku, za katerega je »herrenvolke« menil, da ga sploh ni...

Na odru se je zvrstil celotni ansambel, pomnožen še z drugimi silami, kajti Shakespeare je bil mojster tudi v zaposlitvi čim večjega števila igralcev. Tako so imeli gledalci priložnost, da so pri eni sami predstavi videli vse moči, s katerimi razpolaga Slovensko gledališče v Trstu in je bil torej uvod v gledališko sezono hkrati tudi pregled osoba. Ta uvod pa je bil uspešen tudi v drugih, zlasti tehničnih pogledih, kar je bilo vsled pomanjkanja primerne odra izvedljivo le zato, ker so se vsi činitelji izkazali kot pravi mojstri.

Slovensko gledališče v Trstu, ki že nestrpno pričakuje dograditev novega Kulturnega doma, ima za letošnjo sezono predviden obsežen spored. Poleg lastnih uprizoritev je predvideno gostovanje ljubljanske Mestnega gledališča, nadaljevalo pa bo tudi prizadevanja za vzpostavitev stikov z italijansko publiko, zavedajoč se, da živi na področju, kjer se stikata dve kulturi, ki se ne moreta — ako sta res kulturi — odbijati temveč samo zblíževati v medsebojnem spoznavanju.

To in ono o slikarstvu

■ Najstarejša slika, kar jih poznamo, je človeška glava, ki so jo našli narisano v La Pileti v Benojanu v Spaniji. Strokovnjaki menijo, da je bila ta slika narejena v obdobju 30.000—15.000 let pred našo dobo. Naznani umetnik iz kamene dobe jo je naslikal na steno jamskega bivališča najbrž kar s prstom, pomočenim v barvo.

■ Največjo sliko na svetu je naslikal Američan John Banward. Upodobil je okoli 2000 kilometrov dolg del pokrajine ob obali Misisipija na sliki, ki je bila dolga vsega skupaj 3 kilometre! Ta „Panorama Misisipija“, kakor je slikar imenoval svoje delo, je bila sestavljena iz več „manjših“ slik, od katerih vsaka je bila dolga po 4 metre. Banwardova „Panorama“ je zgorela pri požaru v Coldspring Harboru v ZDA, kjer je bila shranjena, malo pred avtorjevo smrtjo 1891. leta.

■ Najdražja slika, kar so jih prodali zasebnikom, je bila Raffaelova „Alba Madonna“, ki jo je Andrew W. Mellon leta 1930 kupil od sovjetske vlade za milijon dolarjev. Sliko so takrat prepeljali iz Leningrada v Washington, kjer je sedaj razstavljena v Narodni galeriji.

■ Slikar, katerega dela so dosegla najvišjo ceno še za časa njegovega življenja, je bil francoski impresionist Degas (1806—1865). Za sliko „Plesalke v baru“ je dobil 50.000 dolarjev, toda le nekaj dni pred svojo smrtjo.

Malo zgodovine časopisov

Pravijo, da so že stari Rimljani izdajali neke vrste pisanih obvestil, ki so kot krožnice potovala iz rok v roke. Če gre za obveščanje, lahko sežemo še globlje v preteklost. Toda to ni bil časopis v pravem pomenu besede, namreč zbir vesti, zabavnega, političnega, kulturnega in temu podobnega berila, ki si ga za mali denar lahko kupi vsak človek.

Za prvi časopis, predhodnika sedanje tiskane propagandne poplave, lahko štejemo »Bureau d'Adresse«, ki ga je v Parizu leta 1633 začel izdajati T. Renaudot. Le-ta je objavljala literarne in znanstvene razprave, ki so se izkristalizirale na klubskih sestankih pri njem. Dve leti pozneje je D. de Sallo ustanovil časopis liberalne smeri »Journal des Savants«. Čez deset let začena izhajati, prav tako v Franciji, »Journal du Palais«. Ti časopisi (journali) so dali ime novemu poklicu — novinarjem (journalisti).

V osemnajstem stoletju, zlasti pa v devetnajstem, so se časopisi začeli množiti. Postali so glasila umetniških in znanstvenih smeri, postali so tribuna političnih stremeljenj, organi javnih in privatnih ustanov in so vedno bolj preraščali v močno propagandno orožje.

Slovenci smo najprej dobili časopis v nemškem jeziku, in sicer »Ilyrisches Blatt« (Ilirski list) v letu 1818. Za njim je leta 1838 izšla »Carniola«. Prva časopisa v slovenskem jeziku pa sta bila: »Slavjanski rodoljub« in »Jadranski Slavjan«, ki sta v letih 1849 in 1850, torej pred dobrimi 110 leti, začela izhajati v Trstu. Leta 1850 je v Celju začel izhajati tretji slovenski časopis »Slovenska čbela«, kateri je pozneje sledila celovška »Slovenska čbela« itd.

Tisk je pri prosvetljevanju Slovencev odigral veliko vlogo. Nепrecenljiv je bil vpliv tiska v naprednem delavskem gibanju, v najtežjih dneh zgodovine slovenskega naroda, ko so počile prve uporniške puške, pa so iz primitivnih partizanskih tiskarn izšle tudi prve uporniške številke časnikov, ki so z veliko močjo širile plamen revolucije in upora.

Danes v svetu izhaja več desetisoč časopisov, mnogi med njimi, kot na primer ameriški »Saturday Evening Post«, francoski »Illustration«, angleški »Illustrated London News« in drugi, v večmilijonski nakladi. Zato si časnikarstvo zasluži naziv — sedma vesela.

KULTURNE DROBTINE

● V Madridu so ob praznovanju 400-letnice razglasitve Madrida za prestolnico Španije pridelali doslej največjo razstavo slik španskega slikarja 19. stoletja Francisca Goya. Razstavili so več kot 100 del velikega umetnika, ki slovi posebno po izrednih portretih. Med razstavljenimi slikami je okrog 15 takih, ki doslej javnosti niso bile znane. Za razstavo so jih dobili od zasebnih lastnikov. Razstavo bodo pozneje prinesli v Pariz.

● V Amsterdamu so pred kratkim podarili nagrade za najboljšo posnetke klasične glasbe na gramofonske plošče. Prva nagrada so dobili francoski pianist Robert Casadeu, amsterdamski koncertni orkester, direktor londonske opere Cowent Garden Cholty in nemška pevka Elisabeth Schwarzkopf.

V gospodinjski tečaj!

Za strokovno izobrazbo deklet, bodočih gospodinj in mater ter tudi za gospodinje, ki želijo izpopolniti znanje v gospodinjstvu, je dana ugodna priložnost, da si jo pridobijo pod vodstvom praktične in priznane gospodinjske učiteljice v gospodinjskem tečaju.

Na drugem mestu lista berete objavo za prijave v trimesečni gospodinjski tečaj, ki ga bo tudi letos priredilo Slovensko šolsko društvo v Dijaškem domu, Celovec, Tarviserstrasse 16.

Izkoristite v zimskih mesecih to priložnost, kajti vrednote v tečaju osvojenega znanja za čim boljše zmogljivost dejavnosti gospodinje matere v vsaki družini so neprecenljivega pomena in za mlada dekleta najdragocenejša dota za vse življenje. Vedno velja, da je v največji meri od gospodinje in matere, kot središča v družinskem življenju, odvisna sreča v družinskem krogu, blaginja in zadovoljstvo ob domačem ognjišču.

Časi se z zelo veliko naglico spreminjajo. Gospodarsko življenje se razvija in napreduje. Človek stremi po vedno lepšem in udobnejšem življenju, priboriti si hoče boljše življenjske pogoje in živeti človeka vredno življenje, bolj kot kdaj koli poprej. Uspehi tega stremeljenja in bolenja so brez dvoma zelo vidni, slediti pa jim je mogel le oni, ki je korakal z duhom in napredkom časa, za kar pa je pogoj njegovo znanje, ker po starem ne gre več. Skratka, napredek vsake posamezne eksistence k lepšemu življenjskemu nivoju je znanje, to je smotrna strokovna izobrazba.

V procesu tega razvoja, predvsem kar tiče lepše in srečnejše življenja v domačem krogu, pa igra nedvomno razumna, izobražena in če hočemo reči napredna in moderna gospodinja, veliko vlogo. Pri tem izključujemo žene, ki zaradi bogastva, nakopičenega na račun delovnih ljudi, smatrajo delo za zadevo, ki pripada tepcem in strojem, same pa se pustijo s tujo postrežbo oblačiti, negovati in si postreči vsako malenkost. V to vrsto naša dekleta in gospodinje ne štejemo, pač pa drži pri nas še vedno, da slonijo na ramah žena trije ogli biše, ki jih drži pokoncu z razumnim porazdeljevanjem in smotrno uporabo gospodinjskega denarja in potrošniških dobrin.

Za svojo odgovorno, lahko bi rekli vzvišeno nalogo, mora biti gospodinja-mati danes bolj usposobljena kot prej: nujno je, da je na svojem obsežnem, mnogostranskem in odgovornem področju kos svojim nelahkim nalogam. Ni posebne razlike med vlogo gospodinje-kmetice ali žene obrtnika, uradnika in delavca, kajti v bistvu so si naloge in dolžnosti približno enake. Predpostavimo, da je v mnogih primerih kjer koli še posebno kmečka gospodinja vedno trpinka, ki gara od zore do mraka ter si ne utegne privoščiti nobenega pravlega počitka in sproščenja, kaj šele kakšnega, če tudi le kratkega odmora na katerem koli letovišču ali okrevališču. Tudi med kmeticami so razlike, poznamo jih, ki so s šolanjem v mladih letih pomagale pri ureditvi vsega domačega kmetijstva tako, da so si bistveno olajšale položaj, dočim jim po izobrazbi zaostale kmetice celo zavidajo za ugodnejši življenjski način, kar pa je pripisati edino-le enemu — pomanjkanju strokovne izobrazbe.

Vrata v gospodinjski tečaj v Dijaškem domu dne 6. novembra. V učnih predmetih kakor praktično kuhanje, šivanje, higiena z vsem v to stroko spadajočim znanjem, kakor zdravstvom in negi dojenčkov in vsem drugim, kar je nujno in koristno za sodobno in napredno gospodinjstvo, bo tečaj nudil izobrazbo v zvrhani meri, in to v domači, vsem razumljivi besedi.

Stroški za tečaj so zmogljivi in ne odlašajte s prijavi!

Za oskrbovanje vojaških grobov

Deželni sekretariat avstrijskega Črnega križa želi objavo naslednje prošnje, ki ji radevolje ustrezajo: Kakor vsako leto, bo tudi letos v času od 22. oktobra do 19. novembra 1961 izvedena v mestu in na deželi zbirka avstrijskega Črnega križa za prispevke za oskrbovanje grobišč vojnih žrtev iz prve in druge svetovne vojne. Denarna sredstva iz državnih virov ne zadostujejo za oskrbovanje vseh grobov tako, kakor bi bilo želeli.

Na tem področju se je že mnogo storilo

po naši zemlji

Padlim v spomin — živečim v opomin

1. november — dan, ko se bolj kot kdaj spominjamo naših mrtvih — se spet bliža. Kakor vsako leto, se tudi letos Zveza koroških partizanov — Glavni odbor — obrača na vse svoje odbornike in člane ter vse prebivalstvo po naši s krvjo in solzami orošeni zemlji, da za dan mrtvih s posebno skrbjo in ljubeznijo okrasijo grobove padlih partizanov in zadnja počivališča drugih žrtev nacističnega nasilja.

Grobove fašističnih žrtev bomo v teh dneh zrahljali in okrasili v duhu visokih idealov naših dragocenih žrtev, ki so za življenje svojega ljudstva, za mir in lepše sožitje med narodi žrtvovali svoje najdražje, srčno kri in življenje. Hkrati so pokojni junaki doprinesli svoje žrtve za svobodo in neodvisnost Avstrije.

Z nego in okrašenjem grobov padlih partizanov manifestira naše ljudstvo zvestobo in hvaležnost onim sinovom in hčeram naše zemlje, ki so junško padli za osvoboditev izpod nacističnega tiranstva. Čeprav majhni po številu, toda veliki po duhu so zmagali in s svojo smrtjo utrlj pot nam in našim otrokom za lepše življenje v miru in delu. Glavni odbor Zveze koroških partizanov opominja tudi, da je letos 20. obletnica, odkar se je slovenski narod uprl nacizmu in ta jubilej našega ljudstva nam nalaga še posebno dolžnost, da še v večji meri posvetimo pozornost partizanskim grobovom.

Vsem preživelim nacističnega nasilja pa naj bo dan posebnega spomina na naše dragocene žrtve, ki počivajo na 38 pokopališčih naše zemlje, opomin in manifestacija, da storimo vse, da se časi vojne in fašizma nikdar ne ponovijo!

PRIJAVITE SE V STROKOVNI GOSPODINJSKI TEČAJI

Slovensko šolsko društvo v Celovcu sporoča, da priredi tudi letos

gospodinjski tečaj

v Dijaškem domu v Celovcu, Tarviserstrasse 16, z začetkom v ponedeljek, 6. novembra 1961.

Učni predmeti: Praktično kuhanje — šivanje — higiena s poukom o negi dojenčkov, zdravstvu in drugim, kar spada v stroko razumne ter napredne gospodinje in matere.

Gospodinja in mati, ki več ve in zna, ima lepše v življenju, zato ne odlašajte s prijavi, najkasneje pa jih pošljite do 1. novembra na naslov gospodinjske učiteljice: Ančka Kokoč, Celovec-Klagenfurt, Tarviserstrasse 16.

V Celovcu so odprli konzularni urad republike Francije

Znani urednik APA v Celovcu, Peter Griebichler, je bil imenovan za honorarnega konzula republike Francije v Celovcu. Zvezni prezident dr. Schärf je podelil na podlagi sklepa od 15. avgusta 1961 svoj pristanež za to imenovanje. Naslov honorarnega konzula Petra Griebichler-ja je: Celovec — Klagenfurt, Koschatstrasse 3/3. Uradne ure na konzulatu so vsak torek in četrtek od 10. do 12. ure.

Peter Griebichler je bil rojen na Štajerskem. Leta 1935 je moral emigrirati ter je

dalje časa živel kot Avstrijec-emigrant v Parizu. Med vojno so ga nacisti zaprli hkrati z njegovo ženo, ki je doma v Saarbrückenu. Po zlomu nacizma je Peter Griebichler prišel v Celovec kot referent deželnega tiskovnega urada, kmalu potem pa je prevzel uredništvo APA za Koroško. Griebichler je ustanovitelj Avstrijsko-francoske družbe in še danes predsednik te organizacije v Celovcu. Za svoje delovanje v tej organizaciji je bil odlikovan s francoskim redom „viteza častne legije“.

Kakor poročajo, se bo novi honorarni konzul francoske republike Peter Griebichler razen reševanja zadev za francoske državljanke na Koroškem prizadeval tudi za rentne zadeve ljudi, ki so bili v francoski legiji, za ljudi, ki so na Francoskem daljši čas delali, sploh za osebe, ki imajo pod kakršnimi koli pogoji zahteve do francoske države. Zadevni predlogi se zdaj lahko predložijo tudi francoskemu konzularnemu uradu v Celovcu.

Film „Dobro morje“ v celovškem Volkskinu

Slovenska prosvetna zveza je s svojim potujočim kinom posredovala slovenski mladinski film „Dobro morje“ dijakom Državne realne gimnazije in gimnazije za Slovence v Celovcu. Na prireditve je povabila tudi ostalo slovensko mladino in drugo publiko iz Celovca in okolice. Film so predvajali v Volkskinu. Dijaška mladina in vsi drugi udeleženci so z veliko napetostjo, takorekoč s sodoživljanjem, sledili zanimivim umetniško podanim scenam v poteku filma, bili so navdušeni in zadovoljni ter se hvaležni za lepo doživetje razšli na svoje domove.

Vesela družinska in domača dogodivščina

Sele — Kot. — V Ožbavtovo družino in na domačijo v Zgornjem Kotu bo kmalu prišla mlada gospodinja, žena sina Lenarta. Ožbavtova mama bo dobila tako zelo potrebno pomočnico pri svojih gospodinjskih poslih, sin pa izvoljeno in zaželeno življenjsko družico.

Nevesta Francka, mlada žena Lenarta, je doma na Golniku na Gorenjskem. Francka izhaja iz zglede slovenske družine. Ni dvoma, da bo prinesla s seboj vse pogoje sposobne gospodinje, dobre žene in skrbne, ljubeče bodoče matere. V njeno veliko bol je že v mladih letih zgubila svojo mamo. Z hudo prizadetim očetom je kot najstarejša hčerka skrbela za druge mlajše otroke, ki jih je bilo pet. Mala kmelija številne družine ni mogla preživljati, zato je moral oče prisluziti potrebna sredstva za preživljanje družine s trdim delom kot drvar. Francka pa je doma nadomestovala umrlo mater in se je pozneje, razen obilnega dela doma, izučila tudi kot šivilja. Tudi drugi bratje in sestre so si pridobili poklice ter veljajo v okolici kot pridni in sposobni ljudje.

Najmlajša hčerka Ančka gospodari sedaj na očetovem Debeljakovem posestvu. Na dan svatovščine sestre Francke in našega Lenarta smo jo spoznali kot odlično kuharico ter delavno in zelo gostoljubno gospodinjstvo. Po poroki na matičnem uradu v lepi uradni sobi v Kranju in cerkvenih poročnih obredih v Križah smo se na domu neveste počutili in prav po domače zabavali. Nevestin brat Pavle je na večer s svojim „fičkom“ pripeljal dva mlada muzikanta. Ob zvokih dobro igranih domačih viž smo se seve zasukali, da je bilo veselje. Debeljakove hčerke so izvrstne plesalke, kar pa ni čudno, ker so morda to razgibanost podedovale od očeta, ki se kljub starejšim letom meri z vsakim mladim.

Razumljivo je, da pri veseli „hojseti“ nismo le dobro jedli, temveč tudi dobro pili. Vinska kapljica iz Primorske je bila izredno okusna in dobra. Čeprav smo ga popili precej, nas drugi dan ni bolela glava.

Po prisrčnem slovesu od Debeljakovih smo se drugi dan vrnili na Koroško, v naš selski planinski svet in raj. Ženina Lenarta, ali bolje povedano že moža, smo vzeli s seboj, mlada žena Francka pa je ostala še na svojem domu. Ko bo vse potrebno uredila za odhod na Koroško, se bo pripeljala k svojemu možu na Ožbavtovo domačijo v Zgornji Kot pri Selah. Malo časa bo moral Lenart še potrpeti in če se letos popeljal kakih dvajsetkrat čez Ljubelj, bo to tem lažje storil še kakšna dvakrat. Novoporočenemu paru srčno čestitamo!

Počastenje starih rentnikov

Pokojninska zavarovalnica za delavce, deželni urad Graz, je pred nedavnim počastila naslednje rentnike, ki so dosegli 90. leto življenja: Nikolaja Juriča v Borovljah, Katarino Bartlmä v Feldkirchenu in Terezijo Anschitz v Celovcu. Jubilanti so prejeli voščilna pisma in častna darila.

SPZ NAZNANJA

Slovensko prosvetno društvo „Svoboda“ v št. Janžu v Rožu

VABILO
na igro

Dnevnik Ane Frank

v soboto, 28. oktobra 1961 ob 20.00 uri
v nedeljo, 29. oktobra 1961 ob 20.00 uri
pri Tišlerju v št. Janžu.

POTUJOČI KINO SPZ PREDVAJA

slovenski mladinski film

DOBRO MORJE

v sredo, dne 25. oktobra 1961 ob 20.00 uri
v Globasnici pri Šoštarju.

v soboto, dne 28. oktobra 1961 ob 20.00 uri
pri Šecerju v Šmihelu

Ne zamudite ugodne priložnosti in oglejte si lepi film, ki je že po mnogih krajih Koroške nadvse prijetno presenetil in navdušil ljubitelje plemenitega umetniškega užitka.

Dvoglavce prištevamo med zrasle dvočлке. Nastanejo na ta način, da se cepi prednji del plodove osnove. Le prav redko pa se omejuje podvojitve le na glavo in vrat. Pri večini dvoglavcev se cepitev hrbtnice razleza v oprsje, tako da ima vsak od odraslih dvočlockov dvoje ramen in dvoje rok, od katerih pa sta srednji druga drugi v napoto. Trebušni del in nogi sta povsem enotni. Pri popolnejši cepitvi osnove se podvoje še drugi deli telesa in nekak skrajni primer sta le malo zrasla siamska dvočlocka.

Prve podatke o dvoglavih dvočlockih zasledimo v Avguštinovi knjigi. „De civitate Dei“, v kateri piše, da je dvočlock živel v času kralja Teodozija v Emavsu. Do pasa je bil enoten. Vsaka glava je mislila samostojno in zato pogosto po svoje. Včasih so ju videli, kako se medsebojno obdelavata. Eden od dvočlockov je kmalu umrl, kar je naravno bilo združeno tudi s smrtjo drugega.

Bolje je razumeli glavi dvoglavca dvočlocka, ki so ga po glavah imenovali Peter in Pavel. Rojen je bil leta 1316 v Florenci. Kazali so ga za denar radovednim množicam po severnoitalijanskih mestih, kar mu je donosalo velike dohodka. Dvoglavca Petra in Pavla omenja v enem svojih epigramov tudi italijanski pesnik Petrarca, ki ga je sam videl.

Okoli leta 1500 se je rodil v Esslingu dvoglavca ženskega spola, ki je vzbujal

v Nemčiji veliko pozornost in ga je naslikal tudi znameniti slikar Albrecht Dürer. Iz leta 1697 je ohranjen letak s sliko dvoglavca turškega vojaka, ki so ga ujeli v bitki pri Moreji v Grčiji. Bajse se je pri tem branil s občudovanja vredno hrabrostjo. V ujetništvu je živel še več let in postal predmet splošnega zanimanja.

Nekaj več podatkov je ohranjenih o nadaljnjih dveh dvoglavih dvočlockih. V letu 1490 sta prvič javno nastopila „škotska brata“, ki sta žela na Škotskem in v Angliji velike uspehe. Zgornji del telesa, od prsi dalje, je bil dvojen, spodnji del pa enoten. Škotski kralj je dal dvoglavca dvočlocka skrbno vzgajiti. Obe glavi sta imeli mnogo smisla za glasbo in petje. Dvočlocka so vsepovsod vztrajno vabili. Na prireditvah sta glavi peli dvoglasno. V ostalem pa sta bili zelo prepirljivi in sta se med seboj neprestano pričkali. Vsaka glava je imela svojo voljo in pogosto drugo nasprotno. Tako se je prav često primerilo, da je vsaka glava hotela v svojo smer in to voljo skušala uveljaviti ne glede na drugo. Ker pa je imel dvoglavci dvočlock le en par nog, ki so bile očitno pod vplivom obeh glav, je bil običajno rezultat te medsebojne borbe ta, da je dvočlock padel na tla. Dotik s spodnjim,

O dvoglavih ljudeh

OBLEKA IZ PAPIRJA

Za bodočnost napovedujejo, da si bodo ženske nakupovale poletne obleke in moški športne srajce kar v papirnici. Če komu obleka ne bo več všeč, jo bo vrgel v koš za papir. Papirnata vlakna sicer niso nič novega, toda nova papirnata snov, katere kemično formulo označujejo zdaj kot „K-2000“ in jo zdaj preizkušajo v laboratorijih, ne bo nadomestek v dosedanjem pomenu besede, marveč jo bodo uporabljali kot surovino za delovne obleke, ki jih bodo ljudje po delu zavrgli.

„K-2000“ ni nova vlakna, saj je njegova osnova les. Novo blago ne bo prihajalo iz satev, marveč iz posebnih strojev za papir, ki ga bodo poliskali prav kot tekstilno blago. To papirnato blago bo mogoče izdelovati v zeleni debelini in luknjičavosti.

Nadaljnja prednost papirnate obleke je, razen cenenih surovin, tudi možnost nagle izdelave v sorazmerno preprostem proizvodnem procesu. Osnova je mreža iz nylona ali drugih umetnih niti, na njo pa bodo prilepili več vlažnih celuloznih plasti. Skrivnost novega proizvodnega procesa je celulozna vata, ki daje tenki obleki odporosti proti obrabi in prilisku. Zadržge ne bodo vsite, marveč jih bodo le prilepili na blago.

Čeprav se zdijo možnosti za uporabo papirnate obleke neomejene, posveča industrija pozornost predvsem delovnim oblekam. Snov „K-2000“ se bo obnesla zlasti v atomski industriji, ker morajo tam zdaj ljudje dnevno menjati perilo in delovne obleke, ki jih perejo po dragem postopku, novo pa bodo po delu prosto odvrgli. Tudi druge industrijske panoge, kjer se ljudje pri delu močno mažejo, se zanimajo za papirnate obleke iz novih snovi. Industrijsko čiščenje delovnih oblek tako poškoduje dosedanje blago, da obleke vzdržijo le nekaj takih procesov. Če bodo nove delovne obleke iz cenene snovi „K-2000“, jih bodo lahko na primer po enotedenski delovni uporabi preprosto odvrgli.

Seveda bo trajalo še nekaj časa, preden bomo lahko videli elegantno papirnato obleko na modnih revijah, papirnate kuhinjske predpasnike in srajce pa bodo ljudje nosili nemara že v bližnji bodočnosti.

Vsako leto se rodi 100 milijonov otrok

medtem ko umre vsako leto nekaj nad 51 milijonov ljudi, kar pomeni, da se vsako leto zviša število človeštva za 48 do 49 milijonov ljudi.

Spreten brivec

Bračanin Jakov Ilić se brije na poseben način, za katerega trdi, da je najlažji, najhitrejši in najsigurnejši. Britvice ne daje nikoli v aparat za britje, ampak jo enostavno drži med prsti in se tako brije. Bi morda poskusili še vi?

ZANIMIVOSTI IZ ZNANOSTI IN TEHNIKE

Pri nedavnih laboratorijskih poskusih so ugotovili, da so sirupi, ki jih proizvajajo številne školjke in neka riba, mnogo močnejši od najhujšega živčnega strupa, ki ga je ustvaril človek. To lastnost, da izredno majhna količina živalskega strupa lahko paralizira živčno dojavnost, so odkrili znanstveniki kolumbijske univerze. Drobnna kaplja strupa v sodu deževnice (s približno koncentracijo 0,0001 mikrograma na 1000 litrov) ohromi živca žabljih krakov in s tem same ekstremitete v pičlih tridesetih sekundah.

Pojav so skušali razložiti na razne načine, vendar so poznejši poskusi ovrgli vse domneve. Zato so pri pojasnjevanju lastnosti sirupa bolj vzdržni in pravijo, da njegovega delovanja za sedaj ne znajo kemično pojasniti.

Polstlepi, ki so se že navadili brati pisave za slepe, si lahko izdatno pomagajo z novimi teleskopskimi očali. V vsakem stekelcu so trije izredno močni teleskopi premera 9,5 milimetra, ki zbirajo vsak svoje vidno področje na najbolj občutljivem delu mrežnice. Na ta način je videlo med 300 polstlepi 82 odstotkov preizkušanih.

Po ugotovitvah zdravnikov in psihologov daje okoli pet milijonov Američanov duška svojemu materinskemu kompleksu s tetoviranimi napisi „za mamo“ ali kar „mama“ na rokah in prsih. Tudi preiskava v jetnišnici Sing-Sing je pokazala, da ima 35 odstotkov kaznjencev takšne tetovirane. Ameriški umetnik v tetoviranju Stan Moskowitz meni, da je v ZDA na najrazličnejše načine tetoviranih nič manj kot 17 milijonov njegovih rojakov.

Sportni zdravniki so opazili, da so dosežki v nekaterih športnih panogah odvisni od nadmorske višine. Sprememba nadmorske višine najbolj prizadane atlete, ki so trenirali v kraju z nizko nadmorsko višino, a tekmujejo nekaj sto metrov višje. Če ne trenirajo nekaj časa v novih pogojih, bodo njihovi rezultati slabi. Strokovnjaki so na to opozorili vodje in organizatorje tekmovalcev.

Ugotovili so, da je znani poljski švediljivec japonski hrošč, ki je zelo podoben našemu majskemu hrošču, prispel v Ameriko z letali. V Ameriki so na obsebnem področju napadli nasade. Ne lotijo se le zelenih delov, pač pa tudi korenin in tako povsem uničijo rastline.

Kakšna je smrt z avtomobilom

Strokovnjaki so natančno dognali, kako poteka „avtomobilska smrt“. Na vprašanje, kaj se zgodi z avtomobilom in šoferjem, če drvi vozilo s hitrostjo 90 km na uro in trečji v drevo, so odgovorili:

■ V prvi desetinki sekunde se prednji odbijač avtomobila skrivi, drobci jekla pa se zarijejo v drevo 3 cm globoko.

■ V drugi desetinki se pokrov motorja močno naguba in skoraj v istem hipu dvigne ter udari ob srednjo šipo vozila. Vrteča se zadnja kolesa se dvignejo od tal, nos vozila se povsem razbije, ogrodje pa pride v stik z deblom. Hkrati okvir avtomobila že začne zavirati silno gibanje dve in pol toni težke gmote. Šoferjevo telo pa se še vedno giblje s prvotno hitrostjo vozila. Ta sila je dvanajstkrat večja od zemeljske težnosti; voznik tehta torej 1600 kg! V kolenskih sklepkih se mu izpahnejo noge.

■ V tretji desetinki sekunde po trčenju se voznik dvigne s sedeža, njegovo telo se zravna, zlomljena kolena pa pritisnejo ob sprednjo ploščo. Glava se primakne do sončnega zaslona, prsi so nad krmilom.

■ V četrti desetinki, ko je prednji del avtomobila že povsem uničen, ima zadnji del še vedno hitrost 55 km na uro. Šoferjevo telo brzi tedaj s hitrostjo 90 km na uro. Poltonski motorni blok udari ob drevo, zadnji del vozila pa je že tako visoko, da se dotakne nizkih vej drevesa.

■ Ko preide pol sekunde, šoferjevi krčevito stisnjeni prsti ukrivijo krmilo v vodravno lego. Sila težnosti potisne voznika na krmilno gred, jekleni drobci pa se mu zarijejo v pljuča, da začne krvaveti.

■ Desetinko kasneje je sila tolikšna, da vozniku iztrga noge iz tesno zavezanih čevljev. Šasija se na sredi prelomi. Voznik udari z glavo ob prednje steklo. Zadnji del vozila udari v tla in vrteča se kolesa se zarijejo v zemljo.

■ V sedmem delčku sekunde se karoserija zvije in splošči, zakovice in tečajji popustijo, vrata pa izbije sunek. Sedež zleti naprej in nabode voznika na krmilno gred. Tedaj iz šoferjevih ust bruhne kri, sunek mu ustavi srce in voznik je v trenutku mrtev.

Od trčenja avtomobila v drevo je preteklo torej le sedem desetink sekunde, oba — vozilo in voznik — pa sta mrtva!

CLAUS EIGL:

dan nič

„Prav, potem mi lahko sledite! Zivljenje vam bo celo podarjeno. Tudi sam nameravam poleteti, pa pri tem nikakor ne želim zgubiti svojega življenja!“

Profesor se je vzravnal. „Gospod, pravkar sem dejal — ko bi bilo zares mogoče. Dovolite mi, prosim, da podvomim o vaših fantastičnih trditvah. Človek, ki me obišče opolnoči v elegantni dnevni obleki in mi pripoveduje, da je pravkar prispel z južnega tečaja, kjer je toplo, mora biti ali blaznež ali pa dokaj slab šaljivec. Razumeli boste, da podobno mislim tudi o vaši vesoljski ladji. Čisto uradno bom torej uporabil svoje pravice lastnika stanovanja in vas poprosil, da takoj odidete!“

Mundus je nagubal čelo.

„Zal mi je, cenjeni profesor, toda potrebujem vas!“

Naglih korakov je stopil k oknu, ga odprl in zaživjal v noč. Še preden sta se Richter in Inge zavedla, kaj se dogaja, sta se v okenskem okviru pokazala dva krepka možaka. V hipu sta se zavihtela čez okensko polico v sobo.

Richter je prebledel. Ni dvomil o tem, da bodo neznanci uporabili nasilje.

„Gospod profesor, priznam, da vas bom sedaj s silo odpeljal!“ je rekel Mundus. „Priznam tudi, da to ni preveč častno. Toda so ljudje, ki jih je v njihovo dobro treba prisiliti h kaki stvari. Čez teden dni mi boste za to dejanje od srca hvaležni!“

Namignil je možema. Eden izmed njiju je profesorja zgrabil, drugi mu je pa vrgel čez glavo vrečo podobno

pregrinjalo in ga mu potegnil do bokov. Z jermenom sta upirajočega se učenjaka krepko prevezala, nato pa sta ga ne preveč milo odvlekla iz sobe.

Mundus je ostal sam z blede in do smrti preplašeno Inge Richter.

„Če se očetu kaj pripeti, vas ubijem!“ je z nepričakovano odločnostjo siknilo dekle.

„To so že mnogi poskušali, pa se jim doslej ni posrečilo,“ je mirmo odvrnil Mundus. „Razen tega te grde besede prav nič ne pristojajo vašim lepim ustom!“

„Ljubim svojega očeta!“

„In jaz ga cenim ter spoštujem. To pa sodi drugo k drugemu. Pojdete z nami?“

„Saj moram,“ je vzdihnilo dekle. „Sovražim vas!“

„Tudi to mi je dejal že marsikdo, ki je sedaj moj dober prijatelj!“ se ni dal ugnati Mundus. „Sedaj pa prosim napišite kakemu dobremu znancu ali prijatelju nekaj vrstic, češ da sta z očetom za kak teden odpotovala. Ne bi mi ugajalo, ko bi kdo kaj sumil.“

Inge je poslušno sedla k pisalni mizi in napisala pismo, ki ga je takoj vložila v kuverto. Mundus se za vsebino ni zmenil. Ko pa mu je dekle dejala, da mora pripraviti kovček, se je široko zasmejal. „Nikar, prosim vas! V treh dneh vas oblečem ko pariško manekenko. To mi bo celo v veliko veselje, ker ste lepo raščeni. — Sedaj pa ugasnite luč, zaklenite stanovanje in pojdimo, prosim. Vaš gospod oče vas čaka v zelo neudobnem položaju!“

V veliki limuzini so odbrzeli po tihih predmestnih ulicah proti severu. Oba Mundusova moža in profesor, ki je še zmeraj tičal v vreči, so sedeli na zadnjem sedalu, medtem ko sta Mundus in Inge sedela ob šoferju. To je bil starejši, imeniten gospod, ki je bil dekletu zelo

znan, vendar se ni mogla domisliti, od kod. Vprašala je Mundusa.

„Gospod za volanom je župan vaše mestne četrti. Avto je njegov. Mož je eden izmed mojih številnih zaposlenikov, ki jih imam povsod po svetu.“

Inge Richter je bila zadosti pametna, da je takoj zasluhila najbolj nenavadne zveze. „Toliko je slišati o različnih tajnih organizacijah...“ je dejala in obmolnila sredi stavka.

V temini ni opazila, da se je Mundus prisrčno nasmešnil. „Da, modra punčka ste. Pravilno ste sklepali. Tudi jaz pripadam taki organizaciji, ali bolje, celo sam sem jo ustanovil. Toda teh organizacij je več vrst. Za mnogimi izmed njih stoje podli, pokvarjeni in oblasti željni zločinci. Druge spet vodijo nepoboljšljivi idealisti ali nadarjeni norci. Le prgišče je razumnih, človeških realistov, od katerih svet lahko še mnogo pričakuje. Vam to za prvo silo zadostuje?“

„Ne povsem, vi veliki gospod! Rada bi še vedela, v katero vrsto sodite vi?“

„To prepustim vam samim. O tem boste lahko razmislili prihodnje dni!“

Kmalu so prispeli iz meste in se zgubili med širnimi brandenburškimi gozdovi. Voz je zavil s ceste in zapeljal po gozdnem kolovozu. Končno je obstal na veliki jasi.

Vsi so izstopili. Stražarja sta osvobodila profesorja nadležne vreče. Razmrščeni učenjak je hotel zajeti zraka in izbruhniti v bes, tedaj pa je nekaj pritegnilo njegovo pozornost. Bila je tema, a izza oblaka je pogledal mesec in osvetlil na nasprotni strani jase veliko srebrno letalo. Po vitki obliki in mogočnih reaktivnih šobah je profesor takoj dognal, da je stroj namenjen stratosfernemu poletom. Vsekakor je bil to prvi dokaz v prid gospoda Mundusa.

Nov sivorjavi bik

v celovškem
osemenjevalnem centru

Celovski osemenjevalni center si je nabavil novega plemenskega bika sivorjave pasme. Bik se imenuje „Dollar“ KB 250 in je star 6 let. Izvira iz Švice, doslej pa ga je imel živinorejec Baumgartner blizu Judenburga.

Njegova mati je v ekstremnih hribovskih pogojih dala v štiriletnem povprečju 3.603 kg mleka na leto z 3,93% masti. Njena najvišja letna molžnost je znašala 4.212 kg mleka z 4,10% masti.

„Dollar“ KB 250 je srednje velik bik, zelo širokega in globokega trupa in tehta 1017 kg. Po njegovih dosedanjih potomcih sklepajo, da svoje dedne lastnosti dobro prenaša. Priporočljiv je za kmetovalce, ki hočejo sivorjavo govedo težjega tipa.

Za mesnate prašiče so oljne tropine najcenejše dokupljeno beljakovinsko krmilo

Od poletja naprej kaže razvoj na trgu s klavnimi prašiči, da prehajamo v tako imenovanem prašičjem ciklusu spet na obdobje naraščajočih cen za klavne prašiče. Cene klavnih prašičev, zlasti mesnatih naraščajo. Tako v St. Marxu na Dunaju že dalj časa plačujejo mesnate prašiče po 13.50 do 14.50 šil. za kg žive teže. V St. Marxu tudi spet uvažajo tedensko po 700 do 1000 inozemskih pitancev, kar predstavlja 12 do 18 % tam prodanih prašičev. Tudi na Koroškem so cene mesnatih prašičev ustaljene na ceni, ki je višja od 12 šil., včasih pa dosega tudi 13 šil. za kg žive teže.

Čeprav je ob ustaljeni ceni nad 12 šil. pitanje prašičev že rentabilno in na videz ne potrebuje več posebnih računskih kalkulacij, katera vrsta beljakovinskih krmil — ki jih moramo pri pitanju prašičev takorekoč povsod dokupovati — je v resnici najcenejša in zaradi tega najbolj rentabilna, nikakor ni odveč, če to računico nekoliko osvežimo in jo prikažemo na razmerju sedanjih cen beljakovinskih krmil. Stroga rentabilnostna računica je namreč potrebna tudi tedaj, ko so cene prašičev ugodne, saj le tedaj lahko izravnamo riziko, s katerim je pitanje povezano ob slabih cenah in pa slabem povpraševanju.

Običajno primerjamo rentabilnost beljakovinskih krmil po tem, kaj stane kilogram prebavljivih beljakovin v njih. Pri tem nam ob sedanjih cenah računica pove, da stane kilogram dokupljenih prebavljivih beljakovin

v svežem posnetem mleku	šil. 15.15
v posnetem mleku v prahu	„ 21.66
v porprečni ribji moki	„ 8.65
v norveški slanikovi moki (Heringsmehl)	„ 7.36
v klokočkovih (Erdnuss) in sojinih tropinah	„ 7.50

Vsa ta krmila imajo tudi svojo določeno škrobno vrednost, ki pa v gornjih cenah ni upoštevana. Pri kg ribje moke n. pr. dobimo za ceno 4.50 šil. poleg 52 dkg prebavljivih beljakovin še 60 dkg škrobnih vrednosti. Za isto količino beljakovin, ki jo vsebuje 1 kg

Ko je Italija zaprla uvoz klavne živine:

Preden dolžiš druge, pomeđi pred svojim pragom!

Ko je 8. oktobra Italija zaprla uvoz avstrijske klavne živine, so patentirani „voditelji kmetijstva“ okoli „Allgemeine Bauernzeitung“ zavpili na ves glas: Naša živinoreja je v nevarnosti. Po stari navadi so fakoj našli tudi „krivce“ te nevarnosti. Ker so zaradi Južnega Tirola odnosi med Avstrijo in Italijo že dalj časa bolj napeti, je poleg socialistov kot tradicionalnih krivcev vseh napak bauembundovih „voditeljev“ postala še Italija krivec nastalega položaja. Da bi se nad Italijo in verjetno tudi nad socialisti takoj „učinkovito“ maščevali, je njihov kmetijski minister brž prepovedal uvoz italijanskega sadja, vina in površin v Avstrijo.

Ob dejstvu, da je Italija zaprla uvoz avstrijske klavne živine, je treba predvsem ugotoviti dvoje:

● Poglavitni vzrok zapore uvoza je velika ponudba klavne živine na italijanskem trgu s strani italijanskih kmetov samih, ki jo je povzročila večmesečna suša, zlasti v glavnih proizvodnih področjih gornje Italije, ker zadnje tri mesece sploh ni deževalo.

● Avstrijsko kmetijsko ministrstvo je več kot površno. Kokor je bilo povedano na

zadnjem občnem zboru kmetijske zbornice, za izvoz klavne živine doslej še ni zagotovilo potrebnih trgovinskih pogodb z državami, kamor živino izvažamo, temveč temelji celotni izvoz klavne živine na več ali manj osebnih prijateljskih razgovorih in dogovorih ministra Hartmanna s pristojnimi ministri teh držav.

Taki trgovinski odnosi že vnaprej pobijajo vsako kritiko, ki so si jo na račun Italije in avstrijskega zunanega in notranjega ministra privočili „voditelji“ Bauernbunda. Vendar to še ni vse in edini dokaz, kdo je pravi krivec, da kmetje trenutno ne vemo, kam z živino. Da je pravi krivec parajoče se krize pri vnovčenju živine Bauernbund sam sledi tudi iz tega, da povpraševanje Italije po avstrijski klavni živini pojema že delj časa. Leta 1960 je Avstrija izvozila v Italijo 46.000 klavnih goved. Koroška je bila na tem izvozu udeležena s 5.481 komadi. V prvem polletju 1961 je Koroška izvozila v Italijo 2.576 goved, kar je 156 goved več kot v lanskem prvem polletju. Od julija naprej je povpraševanje Italijanov za avstrijsko in koroško živino pričelo pojemati. V septembru je bilo v Italijo izvoženih le še 141 goved nasproti 667 v lanskem septembru.

Skrben gospodar v takem razvoju išče pravočasno novih kupcev. To bi morali vedeti tudi plačani bauernbundovi gospodje. Če spričo tri mesece trajajoče in vedno večje stagnacije niso poskrbeli za kupce drugod v inozemstvu, potem je to najboljše znamenje njihove popolne nesposobnosti ali pa brezbrilnosti za organizacijo odkupa in vnovčenja pridelkov.

Proti tej ugotovitvi ne zaleže nobeden vik in krik, da so krivci Italija ter avstrijski zunanji in notranji minister.

In tole bi ob takem zadržanju Bauernbunda radi pribili:

Ni resnica, da bi bilo v naši državi preveč mesa. Avstrija še vedno uvažava klavno živino. Tudi letos je že veliko uvozila. Že sama tedenska tržna poročila iz St. Marxa kažejo, da je bilo letos tam do marca in od 3. junija do 18. septembra prodanih blizu 3.300 uvoženih klavnih goved. Koliko pa je bilo prodanih še drugod? — Poleg tega gre letošnji uvoz klavnih prašičev že v desetletsoče. Želji prebivalstva po mesu in me-

snatih jedeh zdaleka še ni zadoščeno. Le predrago je meso, ker manjka primerne zakonite ureditve, ki bi preprečila, da bi se — kakor doslej — ob vsaki poletni turistični sezoni cene mesa pomaknile za nadaljnjih 10% navzgor.

Trditve o viških agrarne proizvodnje v naši državi so varanje producenta in konzumenta. Pri nas še ni agrarnih viškov, pač pa vedno bolj očitno manjka regulativnih ukrepov kakor glede kvantitete in kvalitete kmetijskih proizvodov, tako in še bolj pa na področju vnovčenja, prekupčevanja, vskladiščenja in predelave mesa, krompirja, sadja in še marsičesa drugega.

Prav tem ukrepom pa se Bauernbund trdovratno upira vsa zadnja leta. In zato je končno on odgovoren za vsako krizo, ki bi se pojavila pri vnovčenju kmetijskih pridelkov v naši državi.

Za prihodnje kmečkoborske volitve si bomo zato zapomnili: Bauernbundlerji ne vedo in nečejo vedeti za naše skrbi. Zato ne smejo dobiti glasu od nobenega treznega in za svojo usodo zaskrbljenega gospodarja. Svoj glas bomo dali svojim kandidatom!

Kdaj bo dizel za kmetijstvo tudi pri nas cenejši?

Dizel kot gorivo za pogon kmetijskih traktorjev kupujejo kmetje po vsaj zahodni Evropi cenejše kot pri nas. Sicer je na splošno dizel v Nemčiji, Franciji, Italiji, Veliki Britaniji, Švici in na Švedskem dražji kot pri nas, vendar je po teh državah za kmetijske potrebe zelo pocenjen. Pocenitev znaša v povprečju 50 %. Le v Belgiji, na Holandskem in na Norveškem kmetje niso deležni pocenjenega dizla, vendar po teh državah dizel na splošno ni dražji od 1.50 šil., medtem ko stane v Avstriji 2.30 šil.

Sprašujemo, zakaj Avstrija ne bi mogla dati za kmetijske potrebe dizel ceneje, kakor ga daje za industrijske potrebe!

Od sedaj naprej koroški superfosfat

V ponedeljek preteklega tedna je pričela na Ziljici pri Podkloštru obratovati tovarna superfosfata. Tovarna je last Bleiberger Bergwerks-Union.

Ta tovarna ima zaenkrat letno zmogljivost 30.000 ton superfosfata, ki ga izdeluje iz odvisne žveplene kisline pri predelavi rude iz Nemškega Plajberka in Mitterberga.

Profesor se je nekoliko pomiril, zlasti še, ko je zagledal ob sebi živo in zdravo hčerko.

Mundus je z županom spregovoril nekaj besed, mu stisnil roko in velika limuzina se je zgubila v temo.

„Moje stratostferno letalo na raketni pogoni!“ je potem pojasnil Richterju.

Iz teme se je izluščila mračna postava.

„Eden izmed mojih najboljših pilotov, Gerhard Walter. Nemec kakor vi. Ni še dolgo pri meni, pa ga že skoro ni moč pogrešati.“

Profesor Richter in hčerka sta bila sicer še zelo razburjena in nezaupljiva, a sta pilotu vseeno ponudila roko. Učenjak se očitno ni več menil upirati, zato je Mundus namignil strazarjema, naj ga več ne nadlegujeta.

„Ha, kaj hočemo,“ je zavzdihnil profesor in se povzpela v letalo. Sledila mu je hčerka in ostali.

V kabini je bilo tesno, toda zelo udobno. Za dolgi polet do južnega tečaja je bilo pa udobje nedvomno potrebno.

Vrata za njimi so se zaprla. Walter je sedel na pilotski sedež in letalo se je premaknilo. Najprej ga je vodoravno nameščeni helikopterski propeler dvignil navpično kvišku. Po nekaj minutah so dosegli višino 10.000 metrov. Bili so v stratosferi. Šele tu so vključili rakete in kmalu so divjali s hitrostjo 2000 kilometrov na uro proti jugu.

Polet skozi stratosfero je bil za profesorja in njegovo hčerko nenavadno doživetje. Polagoma so zapluli v višino 20.000 metrov, torej nad zračne plasti, v katerih še pihajo vetrovi in plavajo oblaki. Razgled na zemljo je bil čudovit. Velikanske gmote oblakov so bile odtod videti prav neznačne nad plosko zemljo, zavito v jutranji somrak. Kakšen velikanski zemljevid se je pričel odvijati pod njimi! Videli so alpska pogorja in ledenike, dobro

znani pisani italijanski škorenj, modro površino Sredozemskega morja!

Izza morja so kmalu vstale prastare oblike severnoafriške celine. Kazati so se začela atlaška predgorja. Nenadoma pa so zasikali okoli letala raketni izstrelki!

Mundus je pomiril potnike na svoj suhi humoristični način.

„Kar brez skrbi, take stvari se često dogajajo. Nekaterih ozemelj iz neznanih razlogov ni dovoljeno preletavati, če tega preje ne prijaviš. Jaz se za to seveda ne zmenim. Zato so nam tudi pokadili z raketami pod nosom. Za opozorilo, kakor pravijo. Huje pa je, ko pošljejo za nami še stratostferne lovce. Poglejte nazaj, so že trije za nami!“

Presstrašena sta se oče in hči ozrla nazaj. Tri letala, precej nižje od njih, so jih skušala dohiteti. Za njimi so se vlekli dolgi repi dima iz raketnih šob.

„Navadno streljajo s šrapneli iz kričnih topov,“ je pojasnil Mundus. „Ne smemo jih torej pripustiti toliko blizu, da bi nas mogli zadeti!“

Nagnil se je k pilotoma in velel: „Vključite dodatne rakete! Poženite na 3000!“

Začela se je divja gonja. Pod njimi se je bleščalo v vročinski soparici rjavorumeni peščeno morje Sahare. Veselje je bilo gledati zelene točke oaz in srebrne niti umetnih prekopov. Ni pa človeku prijetno, če ga pri tem obstreljujejo. To so namreč počenjali zasledovalci. Očitno so jih nameravali prisiliti k pristanku. Toda s svarilnimi streli niso dosegli ničesar, še manj pa z brzozavnim sporočilom, naj pristanejo na letališču v Timbuktuju.

Mundus jim je odgovoril: „Oprostite prosim, toda muči se nam!“ Ukazal je pognati nove rakete. Naglo je hitrost narasla čez 3000 kilometrov na uro in letala zasledovalcev so občutno zaostala.

„To so zastareli stroji. Z njimi bi sicer leta 1957 lahko osvojil svet, dandanes pa hitrost 2000 kilometrov na uro več ne učinkuje!“ je zadovoljno pripomnil Mundus in se zleknil v udobnem sedežu.

Malo zatem so preleteli mogočno vodovje kralja rek — Nila. Peščena planjava Sahare je ostala za njimi. Leteli so nad nekoč divjimi in neprodinimi, sedaj pa tako vzorno kultiviranimi tropskimi pragozdovi Gvinejske obale. Letala preganjalcev so se končno povsem zgubila za njimi, ko so pri Togu poleteli nad Atlantski ocean. Da ne bi preobremenjevali stroja, so hitrost zopet zmanjšali na 2000 kilometrov.

Kopno je zginilo za obzorjem, pod njimi se je širila siva, neskončna vodna površina. Potniki so se pomirili, domislili so se, da tudi človeško telo potrebuje goriva. Mundus jim je postregel z izbranim, tečnim zajtrkom.

Zvezdoslovec je temu nenavadnemu človeku zmeraj bolj zaupal in mu začel celo verjeti. Tudi mlada Inge je kar požirala besede zanimivega moža, ki je znal tako zabavno kramljati.

„Sedaj pa nekaj posebnega, kar vas bo gotovo zanimalo,“ je dejal profesorju. Odšel je v zadnji del letala in odtod prinesel večjo skrinjo.

„Vzemite aparat v roke!“ je rekel Richterju. „Držite ga tako, da bo spodnja stran obrnjena proti morju in pogledite na medlico zgoraj. Razodel se vam bo majhen čudež!“

Čudež se je resnično razodel.

Richter je vzel skrinjo v roko. Bila je težka, bržčas je vsebovala zamotano aparaturo. Položil si jo je na kolena in jo naravnal. Osupel se je zazrl v sliko, ki se je jasno začrtala na motnem steklu.

(Nadaljevanje prihodnjič)

za oddih in razvedrilo

WILLIAM SYLVESTER:

Franciskov skok

Dvajset minut pred smrtjo je mehikanski deček plezal po zunanji strani ograje na hotelski terasi. „Skočili, gospod? Videti me skočiti? Globoko skočiti?”

„Poberi se!”
„Globoko skočiti?” Njegova temna, zagorela roka se je stegnila nazaj in pokazal je na skale. „Zelo globoko skočiti v vodo, gospod?”

„Poberi se, ti rečem.”
Toda deček je stal; z bosimi nogami se je še bolj zapil v tla. Z eno roko okoli ograje se je nagibal daleč nazaj brez strahu pred strmino nad vodo. „Ne veliko, gospod. Ne veliko denarja. Lep skok. Vi videti lep skok.”

„Poperi se, prekleto. Spravi se. Me slišiš?”

„Henry,” je zaprosila Jeanette. „Prosim te. Tako si glasen, kadar piješ.”

„Jezik za zobe. Ti pa izgini. Pri priči. Poberi se že.”

Prihitel je natakar in s pričem odpodil dečka.

Deček si je utiral pot nazaj. Z naglimi, vajenimi gibi je metal noge vsaksebi in jih spet sklapljal.

Henry si je privoščil še en požirek martinija in pogledal doli na vodo. Temne rjave skale so padale v morje; svetla, bledosinja voda se je odganjala z njih, se v bruhajočem slapu dvignila visoko v curek, zabobnela, siknila belo, tu pa tam snežnomodro peno, se tuleče polegla in se odhudila v ocean.

Henryju se je tudi obrnil želodec; oprjel se je ograje in z neznanskim naporom prisilil omahujoče skalovje v pravilno žarišče.

„Da si se moral znesti nad ubogim dečkom!” je rekla Jeanette.

Njegove roke so popustile ograjo.

„Kako si strahopeten. Upam, da ti je jasno, kako zelo si strahopeten. Pa otročji.”

„Rad bi šel na Tuanepok.”

„Tu-an-le-pek.”

„Tja bi rad. Da bi se že rešili tega morja. Morje sovražim. Venomer buta v te prekleto skale.”

„Nesmisel.” Jeanette je držala cigareto malo od ust. Bila je všečno ljubka: njene debelušne roke so bile gladke, okrogli obraz uokvirjen z lično nakodranimi, svetlimi lasmi; njene blede modre oči so zrle mimo njega, malce desno od njegove glave.

„Natakar Martinil!”

„Henry, prosim te.”

„Še enega bom. Če hočem še enega, ga bom, Martinil!”

„Dva, gospod?”

„Ne... enega.”

ZA DOBROVOLJO

POMOTA V OSEBI

Bolnik se prebudi po hudi operaciji pa vpraša človeka, ki stoji pred njim: „Oh, gospod doktor, ali sem srečno prestal?”

„Oproslite, prijatelj, jaz nisem doktor, ampak sveti Peter.”

GOSTINSKE TEŽAVE

„Kako pa, da ste tako podražili pariške zrezke?”

„Ja, kaj ne veste, da je sedaj večja poštnina!”

OPOZORILO

Na strmi alpski cesti stoji tabla: „Vožnja z avtomobilom prepovedana. Kdor ostane — plača globo!”

PREBRISANEC

V izložbenem oknu tovarne mila sedi za reklamo v kadi dekleta, do vratu pokrito s peno. Nekaj moški se ustavi pred izložbo, nekaj časa gleda, nato pa začne peti državno himno?”

„Zakaj pa poje te himne?” ga začude no vprašajo drugi.

„Zakaj? Saj veste, da mora vsakdo vstati, če igrajo ali poje državno himno!”

Natakar — gluh za vse razen naročila — se je poklonil.

Jeanette je zamrmrala: „Tvoje slikarjenje pa ni trajalo tako dolgo.”

„Saj res. Prav o tem bi rad govoril. O slikarstvu. Imeniten kraj je Tuanepok. Nimaš boljšega za slikanje. Nimaš boljšega. O, pa ne, da bi bilo tebi kaj do tega. Ne, ne. Tebi je vseeno, če se s čopičem še kdaj dotaknem platna ali ne.”

Njene dvignjene svetlorjave obrvi so vpraševale.

Pobesil je glavo in rekel: „Resnica je. Resnica. Na Tuanepoku bi slikal. Dobro slikal.”

Jeanette roke so počivale na mizi. Med prsti je držala cigareto. Na drugi roki se ji je iskril en sam, velik diamant.

„Ne da bi ti bilo kaj do tega — o ne, tebi že ne. Tebi je vseeno, če zgnijeva v tej pekleni luknji.”

Oblaček dima ji je za hip zameglil obraz. Ko se je razpršil, je rekla: „Kako obrabljeno govoriš.”

Dvignil je roko, da bi jo udaril. „Moral bi ti zavili vrat.”

Ne da bi bila trenila, ga je neusmiljeno motrila.

„Ne bodi no tako melodramatičen”. Iznenada se je zjzela. „Nehaj že s temi neumnostmi, za božjo voljo. Nehaj piti. Nehaj se trpinčiti. Sedi lepo in niti besede več.”

Zastokal je: „Zakaj pa ne moreva na Tuanepok?”

„Ker je tako prekleto vroče gori, zato.”

Jeza ji je izpuhtela, in s tem je bil prepričan pri kraju. Znova je bila tako samovšečna in znova je zrla mimo njega. Lahko je cepetal, klel ali vpil, niti slišala ga ni, niti opazila ni, da je na svetu.

Val sovraštva ga je nekoliko stregnil. Nekega dne jo bo... za zdaj še ni vedel, kaj bi storil... toda nekega dne...

„Globoko skočiti, gospod? Videti globok skok?”

„Poberi se, mrha.”

Jeanette ga ni pokarala.

„Globoko skočiti, zelo globoko skočiti?” Dečkovi zobje so se bleščali beli in njegov škrlatni jeziček, konica njegovega škrlatnega jezička je švigala ven in noter.

„Pasja zalega.”

Jeanette se je namrdnila; zaničljivo, skraj nehoti je stisnila nosnice, bil je pravzaprav samo rahel drget na njih robu.

„Pojdi, pojdi!” Nagnala je dečka.

„Pusti ga,” je rekel Henry. „Slišiš? Pusti ga. Pridi sem, ti.”

„Henry, veš kaj!”

„Le sem, le sem! Kaj bi se plašil te stare... te stare ledene gore.”

Deček se je nasmehnil in se po ograji pomikal bliže. Jeanette se je zravnala v stolu, dlani je bila sklenila v naročju.

„Poslušaj,” je rekel Henry. „Poznaš Tuanepok?”

„Tuanepok? Da, gospod.”

„Priden fant. Imaš rad Tuanepok, mar ne?”

Deček je dvomljivo prikimal.

„Prav zares, Henry...”

„Govoril bom z njim, če tako hočem. Zakaj pa ne bi govoril z njim? Kaj pa je v tem slabega, če govorim z njim?”

„Pusti ubogega otroka v miru. Mislil bo, da hočeš videti njegov skok.”

„Skočiti, gospod? Vi videti globok skok?”

„Tu imaš,” je rekla Jeanette. „Vidiš zdaj? Ne znebiva se ga več. Saj sem ti povedala. Povedala sem ti, da ga pusti v miru.”

„Kar naj skoči. Pa še kako naj skoči. Saj bi rad skočil, mar ne, dečko? Seveda bi. Stvar je v redu. Kar skoči. Koliko hočeš?”

„Kaj takega pa še nel Henry!”

Posrečilo se mu je. Spet jo je zjznil. „Ne meni se zanjo. Koliko hočeš?”

„Trideset dolarjev.”

Jeanette je pobralo dih. „Trideset dolarjev! Smešno.”

„Zelo huda skala. Zelo huda.”

Henry je rekel: „Je. Je huda. Na jih, dve sto pezetov, pa hajdi. Da vidim, kako skočiš.”

„Norec. Ti do kraja pokvarjeni norec,” je šepnila Jeanette, toda deček je bil že na poti. Pograbil je bil bankovce, jih stlačil sa srajco in po ograji splezal na tla.

„Pravico imam na svoje veselje in na svojo žalost, tudi če se tebi ne zdi tako. Rad bi ga videl, kako skoči.”

„Prav, Henry. Čisto prav. Kakor želiš. Videl ga boš, kako skoči. Gotovo bo zelo zanimivo.”

„Krasno, Krasno bo. Krasen skok proti zahajajočemu soncu. Krvavordeč skok.”

Dečka je sprejela gruča prijateljev. Vsi so vznemirjeno govorili med seboj, ko so se pomikali k skali.

„Zelo bo zanimivo. Radovedna sem samo, kako daleč od skal bo skočil.”

„Jezik za zobe.”

„Pa bo zanimivo. Le pogledaj si jih, te skale. Vredno je trideset dolarjev. Je, je. Pa voda tam doli, menda si opazil, kako so se valovi potegnili nazaj, da te skale presneto daleč štrlijo k vodi.”

Na skali se je medtem odvijal cel obred okoli denarja. Več fantov je pritiskalo na dečka, naj jim prepusti denar, da mu ga držijo. Drugi so se branili s široko odprto kretnjo dlani. Končno je bil izvoljen starejši fant. Višji je bil kot drugi, in ko je dobil v roko denar, se je vljudno priklonil. Deček mu je vrnil poklon.

„Saj se mu bo posrečilo,” je rekla Jeanette. „Prepričana sem, da se mu bo. Takole se jim zmerom posreči.”

Drži gobec.”

„Enkrat se bo nekdo pa le uštel.”

„Rad gledam skok v vodo, pa nič drugega. Ti to ne gre v glavo?”

Henry je udaril po mizi.

„Pa vendar — mene le zanima, koliko blizu lahko pride, ne da bi se ubil. Hočem reči — če si zlomi roko ali nogo, to potem ni nič, mar ne?”

„Se ne moreš brigati za svoje zadeve?”

„Če pa se mu ne posreči, no, to bo potem zanimivo. Pretrgalo bo enoličje tvoje življenja, mar ne? Potem ti ne bo odveč do vročine, ah, do te ljubke vročine na Tuanepoku. Ne bo te več žejalo po njej.”

Fantje so se strnili v polkrog. Deček je slačil hlače. Tesne kopalke, ki jih je imel spodaj na sebi, so bile temnorjave, tako da je bil na daljavo videti nag.

„Saj v resnici upaš, da se bo uštel. Zakaj bi sicer plačeval?”

„Rekel sem ti že, rekel sem ti že, rekel sem ti že.”

„Nikar se ne razburjaj Henry. Tvoja krivda to ne bi bila. To je njegova privatna zadeva. Lep prizor sicer ne bi bil. Koliko bi se od tu le dalo videti?”

„Candra. Ne bo se ubil.”

„Da ne boš rekel, da te nisem svarila. Pa nič spet ne dvigaj roke nadme.”

Henryju je drgetala roka, ko jo je spustil na mizo.

Svarila ga je pred mehiško hrano in zbolel je; svarila ga je pred pijačo, imel je mačka; svarila ga je. Rad bi jo bil umoril.

„Poglej, Henry,” mu je pokazala. Deček je stal na robu skale. Roke je stezal predse. Stal je na prstih, lep kakor deklica, ki čaka oboževalca. Za ljudi na terasi je bil vitka silhueta proti soncu, zagorel in ljubek Narcis.

„Le glej, Henry. Oglej si svoj mali smrtni skok.”

Hotelski gostje so pridržali dih.

Deček se je malce nagnil naprej, se malce zasukal in zakročil z rokami. Globoko se je sklonil, spodrznil, padel.

Ljudje so zavreščali.

Truplo se je raztreščilo na skalah. Valovi so se dvignili, ga ponesli na druge skale, in se umaknili.

JOHANNES RÖSLER:

Poslušaj, Brigita

Viktor je telefoniral iz pisarne svoji ženi:

„Poslušaj, Brigita,” je dejal, „mar si ne bi nocoj naredila prijetnega večera! Tako lepo vreme je, prej kot po navadi bom prost in okrog šestih zvečer bi prišel po tebe domov. Tako se veselim večera s teboj. Lepo se obleci in odpeljala se bova kam ven iz mesta ter pojedla ocvrte piščance s kumarično solato.”

Brigita je odgovorila — pa nič navdušena: „Kaj pa ti je, Viktor! Saj vendar veš, da imam nocoj običajno partijo bridža in pridejo dame na obisk...”

Naslednji dan je Viktor ponovno poklical svojo ženo: „Poslušaj, Brigita,” je dejal, „ker nama je sinoči propadla večerja in sva ostala doma, bi pa nocoj nadomestila zamujeno. Lepo se obleci in okoli šestih ure zvečer pridem po tebe. Šla bova na zrak in nekje pojedla nekaj piščancev.”

Brigita je obžalovala: „Zal ne morem, Viktor. Nocoj imam vrsto v lepem salonu „Beauthy Shop”, imam rezervirano mesto. Dala se bom polepšati in pomladiti. To bo trajalo...”

V sredo je Viktor že v tretje telefoniral domov: „Poslušaj, Brigita,” je dejal, „kako si predstavljaš nocojšnji večer! Greva v naravo in večerjava kje zunaj!”

Brigita je odgovorila: „Ne jezi se na mene, Viktor, toda sam veš, da je danes sredo. Vsako sredo pridejo vendar nove revije in saj veš, da berem roman v „Kvaku”, „Starih novicah”, „Filmu in vampu”, „Rožnodolskem vestniku” in celi vrsti drugih listov, na katere sem naročena. Saj vendar veš, Viktor, kako nestrpnost pričakujem vsako sredo časopise z romani v nadaljevanjih.”

Lepo vreme se je držalo še v četrtek.

„Poslušaj, Brigita,” je Viktor tega popoldneva poklical domov, „bova nocoj šla na piške!”

Vsa obupana je Brigita odgovorila: „Moj ljubi Viktor! Kot da je vse začarano. Prav danes ima moja prijateljica Helena rojstni dan in od nje sem prejela povabilo. Silno bi bila užaljena, če ne bi prišla. Kaj me lahko razumeš, ljubiti!”

Četrtku je sledil petek.

Piščanci pa še vedno niso prišli na vrsto. Viktor je dvignil slušalko in poklical številko svojega stanovanja.

„Poslušaj, Brigita,” je dejal, „ali bi šla...”

Brigita ga je prekinila:

„Kaj mora biti danes, Viktor! Ti si spočit, bil si samo v pisarni, jaz pa sem ves ljubi dan čistila srebrni pribor in namesčala nove zavese. Tako sem utrujena kot žival, najraje bi šla kar ob šestih v posteljo.”

V soboto je potrpežljivi soprog naredil zadnji poskus.

„Poslušaj, Brigita,” je govoril v slušalko telefona. Samo to mu je uspelo reči in nič več.

„Toda, Viktor! Kako si mogel pozabiti, da je danes sobota in imam v ženskem klubu predavanje o temi: „Kako zagotovim srečen zakon!”

Tedaj je Viktor položil slušalko na vilice, šel v predsobo, pogledal svojo tajnico, ki je bila zelo prikupna in katere lepota mu je šele v tem trenutku prišla na misel, ter dejal:

„Anette, kako bi bilo... vreme je tako lepo, kaj bi šli nocoj z menoj na večerjo, nekje zunaj mesta bi pojedla piščanca s kumarično solato...!”

Nekaj malega iz dognanj zadnjega ljudskega štetja

Počasi pronicajo na dan podatki iz letošnjega ljudskega štetja. Vsaka statistika je običajno suhoparna, ker vsebuje po veliki večini le številke in spet številke. Ljudsko štetje ima uveljavno veliko opravilo s številkami. O zadnjem ljudskem štetju je avstrijski statistični centralni urad izdal brošuro „Volkszählungsergebnisse 1961“ — 1. zvezek, z objavo glavnih zaključkov štetja po občinah. Čeprav je stran za stran natrpana s številkami, je primerjava statističnih podatkov v občinah Avstrije zelo pestra in zanimiva ter hkrati poučna.

Iz brošure je povzeti, da se je prebivalstvo v Avstriji od prejšnjega ljudskega štetja pred desetimi leti precej pomnožilo. Pred desetimi leti so našli 6.933.905 prebivalcev, letos pa 7.067.432 v vseh zveznih deželah. Največ prebivalcev šteje seve zvezna dežela Dunaj, namreč preko 1,6 milijona prebivalcev, zemeljske površine pa ima

okraj Reute. V tej občini so na dan ljudskega štetja našli celih 64 duš, dočim so jih pred desetimi leti ugotovili še 81. V občini je 16 hiš ter leži v višini 1321 metrov nadmorske višine. Druga majhna občina po številu prebivalstva je Hinterhombach, ki šteje dve hiši več kakor Gramais in dva prebivalca več, to je 66 duš. Pred desetimi leti so v tej občini našli še 73 prebivalcev.

Na Gradiščanskem je po številu prebivalstva tudi nekaj zelo majhnih občin, med temi občine z 78, 79 in 81 prebivalci.

Največ avstrijskih krajevnih imen je Kirchberg, temu sledijo krajevna imena Neudorf, Neustift, Feistritz, Neumarkt in Altenmarkt.

Iz naše dežele je značilna ugotovitev navedenega števila prebivalstva v velikovškem okraju. V tem okraju je število prebivalstva naraslo samo v sodnih okrajih Dobrla vas za 9,2 odstotka in Zelezna Kapla za nezaten prirastek 0,1 odstotka. Celotni sodni okraj Velikovec je nazadov v desetih letih za 1,9 odstotka prebivalstva. Razen sodnega okraja Dobrla vas in Zelezna Kapla zaznamujejo vsi ostali sodni okraji upadanje števila prebivalstva.

V nekaterih občinah je prirastek prebivalstva od zadnjega ljudskega štetja naslednji: Dobrla vas 10,4 odstotka, Galicija 5,4 odstotka, Globasnica 5,9 odstotka, Libuče 5,3 odstotka, Škocijan 13,5 odstotka, Št. Peter na Vašnjah 8,6 odstotka, Žitara vas 5,7 odstotka, Tinje 16,5 odstotka. Močnejše so nazadovale pri številu prebivalstva občine: Pliberk za 4,4 odstotka, Djekše za 9 odstotkov, Vovbre za 11,5 odstotka, Blato za 4,6 odstotka, Suha za 6,1 odstotka in Pustriča za 22,8 odstotka.

Mosaik-Parkett VERLEGSFIRMA Fußbodenschleifen
— Imprägnieren
TYRDKA za polaganje mozaičnih parketov —
brušenje podov — impregnacije
J. PREIN
KLAGENFURT — CELOVEC
Ramsauerstrasse 3 H — Tel.: 70-4-77

41.409 ha. Največja zvezna dežela po površini je Nižja Avstrija z 1,9 milijona ha, stanje prebivalstva pa je znašalo na dan štetja nekaj nad 1,3 milijona ljudi.

Po abecednem redu navedenih imen občin zavzema prvo mesto občina Aalfang pri Gmündu na Nižjem Avstrijskem in šteje le 500 prebivalcev.

Po številu prebivalstva je najmanjša avstrijska občina Gramais na Tirolskem v

SPORTNI VESTNIK

NOGOMET

Št. Janž — Svežna vas 1:4 (0:1)

Od zadnje tekme mlado šentjanski moštvo seveda ni imelo kaj pričakovati, saj je moralo nastopiti proti Svetni vasi, vodilni ekipi v tem razredu. Zato tudi ni presenetilo, ko so gostje zmagali z rezultatom 4:1.

Tekma je bila od časa do časa prav lepa, v ostalem pa je bilo ugotoviti neučinkovitost domačega napada, ki je zapravljal več lepih priložnosti. Svoje je prispeval tudi sodnik, ko je »spregledal«, da bi moral domačemu moštvu priznati enajstmetrovke. Zelo dobra je bila obramba gostov, ob pomanjkljivi na-

Močna sadna drevesca in ribeze nudi drevosnica Marko Polzer, pošta Št. Vid v Podjuni - St. Veit im Jauntal.

padalnosti domačinov naravnost neprehodna. Gledalcev se je tokrat zbralo kar rekordno število, prišli so skoraj iz celega Roža.

Ekipo iz Št. Janža bi bilo vsekakor treba spomniti na stari pregovor, ki pravi, da je napad najboljša obramba. Potem bi se učinkovitost njihovega igranja gotovo povečala.

Še drugi Evropski pokali

Nedavno izvoljeni novi predsednik FIFA sir Stanley Rous je dal pobudo za ustanovitev posebnega evropskega pokala za amaterska moštva. Rous utemeljuje svoj predlog s tem, da je štiriletno obdobje med dvema olimpiadama za amaterske igralce predolgo in bi jih bilo treba pritegniti k posebnim tekmovanjem vsaj vsaki dve leti. O njegovem predlogu bodo razpravljali na prihodnjem kongresu v Čilu.

HOKEJ NA LEDU

KAC — TEV Miesbach 7:0

Pri zadnji tekmi celovškega moštva KAC proti TEV Miesbach je prišlo po prvi tretjini igre do oglušujočega »koncerta«, ko so gledalci izrazili svoje ogorčenje nad neučinkovitim igranjem domačinov z glasnim žvižganjem. Morda je tudi to prispevalo svoj delež, da so Celovčani v drugi tretjini pokazali igro, ki je bila vredna državnega prvaka; dosegli so 5 golov. Tudi v zadnjem delu igre so bili domačini v premoči in so rezultat zvišali na 7:0, čeprav je bila pri gostih obramba najboljši del moštva.

Pri Celovčanih je bil spet najboljši priznani tehnik Lemon, vendar sta se tokrat izkazala tudi ostala dva Kanadčana.

Sienkiewiczovi zgodovinski romani

so bili že od nekdanj priljubljeno branje za staro in mlado.

Bližajo se dolgi zimski večeri in spet bo časa dovolj, da bomo vzeli v roke dobro knjigo.

Tudi Sienkiewiczove romane lahko dobite:

- Krizarji, 2 debeli knjigi, 62,80 šil.
- Potop, 2 debeli knjigi, 92 šilingov

Knjigarna „Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC

I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmečka oddaja — 6.10 Jutrjnja gimnastika — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Za gospodinjstvo — 11.00 Zabavna glasba — 13.10 Opoldanski koncert — 18.55 Šport — 19.30 Odmev časa — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.
Sobota, 21. 10.: 8.00 Naš hišni vrh — 8.10 Orkestrski koncert — 13.05 Dunajske ženske — 14.15 Pozdrav nate — 16.00 Iz vseh dolin zveni — 16.30 Za delovna žena — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci! — 20.15 Bayreuthske slavnostne igre: „Stiegfried“ — 22.15 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 22. 10.: 8.05 Kmečka oddaja — 9.00 Glasbeni zahtek — 11.00 Veselo palje, veselo igranje — 12.00 Glasbena nedeljska promenade — 12.45 Gladališko ogledalo — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Samo veselje z glasbo — 19.00 Šport — 20.15 Kriminalna uganka „Kdo je storilec?“ — 21.15 Bodočnost se prične danes.

Ponedeljek, 23. 10.: 8.15 Orkestrski koncert — 13.05 Kjer škranček prepeva — 15.00 Posebej za Vas — 15.45 Knjižni kolček — 18.25 Za Vas! Za vse! — 18.35 Mladina in film — 19.00 Dober večer, dragi poslušalci! — 19.15 Svet rekordov — 20.15 In kaj mislite vi? — 20.30 Rumeni ponedeljek — 21.00 Koraki visokoleski tedni.

Torek, 24. 10.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.10 Glasba mojstrov — 14.45 Koroško pesništvo — 15.30 Kamorna glasba — 18.00 Prometna vzgoja — 18.35 Nove knjige — 19.00 Srečna Avstrija — 20.15 „Caričin ujetnik“, radijska igra — 22.15 Bodočnost se prične danes.

Sreda, 25. 10.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 15.00 Glasba za mladino — 15.45 Anton Kreuzer, mlad koroški pripovednik — 18.00 Godba na pihala — 18.15 Pomoči vsak potrebuje — 20.15 Koncert dunajskih filharmonikov.

Četrtek, 26. 10.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.10 Komorni koncert — 14.45 Ura pesmi — 15.45 Aktualna reportaža — 18.00 Kulturne vesti iz Koroške — 18.05 Kmečka oddaja — 18.20 Gospodarski komentar — 18.35 Mladina v paklicu — 20.15 Ustvarjalne sile Avstrije danes — 22.15 Plesna glasba.

Petek, 27. 10.: 8.00 Zveneč jutranji pozdrav — 8.15 Orkestrski koncert — 13.05 Ljudske viže — 15.00 Komorna glasba — 18.00 Koroška družina — 20.15 Halal Teenagerji — 21.00 Lisztov slavnostni koncerti.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 13.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje: 6.10 Z glasbo v dan — 7.10 Beležke iz dnevnika — 9.05 Solska oddaja — 11.45 Kmečka oddaja — 12.03 Za avtomobiliste — 15.00 Solska oddaja — 17.10 Kulturne vesti — 19.30 Zabavna oddaja — 21.55 Šport — 22.10 Pogled v svet — 23.10 Večerna oddaja — 23.20 Glasba za nočnega delavca.

Sobota, 21. 10.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 10.00 Solska oddaja — 11.00 Ljudske viže — 13.30 Agrarna politika — 13.35 Slavnostni koncert — 14.00 Glasba na pozna meja — 14.40 Tehnični razgled — 17.40 Ljudstvo in domovina — 19.10 Oddaja vicekanclerja — 19.35 Dobro zabavo — 20.00 Vseh devet! — 20.45 Z dobro voljo na dom — 23.10 Operetni koncerti.

Nedelja, 22. 10.: 7.05 Godba na pihala — 8.15 Kaj je novega — 10.10 Dunajski zajtrk z glasbo — 11.00 Lisztov slavnostni koncert — 13.10 Za avtomobiliste — 15.00 Bavarska-Avstrija-Švica — 18.25 Jezikovna policija — 19.10 Teden dni svetovnega dogajanja — 19.30 Pesmi Franza Schuberta in Johanna Brahmsa — 20.00 Bavarska-Avstrija-Švica: Operetni večer.

Sreda, 25. 10.: 6.05 Premislite, prosimo, sami — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja: Ob dnevu avstrijske zastave — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Sodobni avstrijski komponisti — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Avstrijski pesnik Arthur Schnitzler — 16.30 Ura pesmi — 17.40 Hišni zdravnik — 18.30 Plesna glasba — 20.00 Bodočnost se prične danes — 20.30 Operetni koncerti — 21.10 Seine-Donava.

Četrtek, 26. 10.: 6.05 Preden odidete — 8.10 Prosimo, prav prijazen — 10.00 Solska oddaja: Dan avstrijske zastave — 11.00 Za ljubitelja resne glasbe — 13.20 Orkestrska dela Franza Schuberta — 14.15 Slavnostna glasba — 16.00 Avstrija in narodnostno pravo — 17.40 Zenska oddaja — 19.30 Sreča trinajstega — 20.00 Glasba ob Dnevu zastave — 21.45 Bavarska-Avstrija-Švica.

Petek, 27. 10.: 6.05 Mladi glas — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.05 Solska oddaja — 11.00 Glasba Igorja Stravinskega — 13.30 Za prijatelja opere — 14.35 Mednarodna radijska univerza — 15.00 Solska oddaja — 16.00 Otroška ura — 17.15 Znanje za vsakogar — 18.00 Glasba razveseljuje — 19.30 „Zlamljeni vrh“, veseloigra Heinricha von Kleisla — 21.00 Od melodije do melodije.

Slovenske oddaje

Nedelja, 22. 10.: 7.30 Duhovni nagovor. — 5 pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 23. 10.: 14.15 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Zvočni obzornik. — 18.00 Kulturni davek koroških Slovencev. (1)

Torek, 24. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Zbori pajoja.

Sreda, 25. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Kor želite, zaigrano.

Četrtek, 26. 10.: 14.15 Poročila, objave. — K dnevu avstrijske zastave.

Petek, 27. 10.: 14.15 Poročila, objave. — Stari znanci: Skodelica kave.

Sobota, 28. 10.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 5.05, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 22.00, 23.00, 24.00.

— 12.15 Kmetijski nasveti ali Radijska kmečka univerza
Dnevne oddaje: 5.00 Dobro jutro — 5.10 Nekaj domačih — 17.00 Lokalni dnevnik — 19.30 Radijski dnevnik

Sobota, 21. 10.: 8.30 Češka in poljska zabavna glasba — 8.55 Radijska šola — 9.25 Operna glasba — 10.10 Narava, kat so ja doživljali romantični skladatelji — 11.15 Angleščina za mladino — 12.05 Slovenske narodne pesmi — 13.30 Narodne pesmi iz Argentine — 13.45 Glasba za k obedu — 14.35 Voščila — 15.15 Moški zbor „Zarja“ iz Trbovelj — 15.35 Za oddih in razvedrilo — 16.45 Iz filmov in glasbenih revij — 18.10 Operni solisti, ki so nas proslavili v tujini — 18.45 Paberk iz newyorške beležnice — 19.05 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 20.00 Polke in valčki — 20.20 Radijska komedija — 20.54 Melodije za prijatelja konca tedna —

22.15 Zabavna glasba z vsega sveta — 23.05 Zaplešite z nami!

Nedelja, 21. 10.: 6.00 Veselo nedeljsko jutro — 7.35 Godba na pihala — 8.00 Mladinska radijska igra — 8.40 Skladbe za otroke — 9.05 Z zabavno glasbo v novi leden — 9.48 Samospeli na parlamentarni tematiki — 10.00 Sa pamnita, favarli — 10.30 Od Chopina do Garshwina — 11.30 Povest o generacijah (reporiža) — 11.50 Zabavni orkester RTV Ljubljana — 12.05 Voščila — 13.20 Za našo vas — 14.00 „Dobri znanci“ s pevci — 14.15 Voščila — 15.30 Pri domačih solistih — 16.00 Humoreska tedna — 16.20 Iz operna zakladnica — 17.15 Radijska igra — 18.19 Orkester Slovenske filharmonije — 18.30 Športno popoldne — 20.00 Izberila melodijo tedna — 20.50 Hammond orgle — 21.00 Iz glasbene geografije Evropa — I: Mesto Neapelj — 23.05 Plesna glasba.

Ponedeljek, 23. 10.: 8.05 Operna glasba — 8.55 Za mlado radovedna — 9.25 Goranjski vokalni aktet — 10.10 S simfonično glasbo križem krazem po Evropi — 11.00 Pevca Lilijana Petrovič in Marko Novosel — 11.35 Nekaj lirčne glasbe — 12.05 Češka zabavna glasba — 12.25 Poje vokalni kvartet „Veseli fantje“ — 13.30 Orkester Mariborske opere — 14.35 Voščila — 15.15 Pesmi jugoslovanskih narodov — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Iz oper Caikovskega — 18.10 Violinist Igor Ojstah — 18.45 Radijska univerza — 19.05 Moški zbor „Slava Klavara“ iz Maribora — 20.00 Iz letošnjega festivala v Dubrovniku — 21.35 Lepa melodije z velikimi zabavnimi orkestri.

Torek, 24. 10.: 8.05 Vojaska godba — 8.30 Poljska in sovjetska zabavna glasba — 8.55 Radijska šola — 11.00 Zbor in komorni orkester RTV Beograd — 11.15 Utrjujte svojo angleščino — 11.30 Iz francoskih oper — 12.05 Polke in valčki — 12.25 Dunajski valčki — 12.40 Domači napevi izpod zelenega Pohorja — 13.30 Od arije do arije — 14.05 Radijska šola — 14.35 Godala in zabavni zbori — 15.15 Trio Slavka Avenika — 16.00 Shakespeare v parliuroh romanikov — 18.10 Za mlade ljubitelje glasbe — 18.45 S knjižnega trga — 19.05 Orkestri tega tedna — 20.00 Poje Komorni zbor RTV Ljubljana — 20.30 Radijska igra — 21.35 Zabavne melodije za vse — 22.15 Uvod v glasbo 20. stoletja.

Sreda, 25. 10.: 8.05 Melodije z obeh strani Atlantika — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.25 Zvočna mavrica — 10.10 Flava, oboa in fagot — 10.40 Popovke in zabavni zvoki — 11.15 Človek in zdravje — 12.03 Trio Maksa Kovačiča — 14.05 Radijska šola — 15.15 Koncert po željah — 16.00 Soferjem na pot — 16.45 Haalywoddski promenade orkester — 18.10 Naši mladi operni solisti — 19.45 Ljudski parlament — 19.05 Iz Mazarinovih oper — 20.00 Spoznavajmo svet in domovino — 21.00 Za vsakogar nekaj — 22.15 Po svetu jaza — 22.45 Godala v noči.

Četrtek, 26. 10.: 8.05 Priljubljena popevke — 8.55 Radijska šola — 9.25 Portreti slavnih pevcev — 11.15 Ruski tečaj za začelnike — 12.05 Orgle in orglice — 12.25 „Vaški kvintet“ s pevci — 13.30 Mariborski komorni zbor — 13.50 Orkester Baogradske filharmonije — 14.35 Voščila — 15.30 Turistična oddaja — 15.30 Pesmi iz Britanije — 18.10 „Lepa Vida“, balena glasba — 18.45 Kulturna kronika — 19.05 Operetni zvoki — 20.06 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — 20.45 Lepa melodije — 21.00 Literarni večer — 22.15 Jugoslovanska operna glasba.

Petek, 27. 10.: 8.05 Slovenske narodne poje Anica Ceppe — 8.55 Pionirski tednik — 9.25 Za mlade ljubitelje glasbe — 10.30 Od palke do calypsa — 11.00 Pevka Nada Knežević — 12.05 Beograd ponači — 12.25 Odlomki iz „Prodane neveste“ — 14.05 Radijska šola — 14.35 Čajkovski in Ravel — 16.00 Parada pihal — 16.45 Jezikovni pogovori — 18.10 Pesmi in plesi raznih narodov: Angleške pesmi in plesi — 19.05 Operni mozaik — 20.00 Po tipkah in strunah — 20.15 Tedenski zunanje-politični pregled — 20.45 Štiri sto let klavirske glasbe — 21.15 O morju in pomoriščkih — 22.15 Po svetu jaza.

RADIO TRST

Slovenske oddaje na valu 306,1 ali 990 Kc/sec.

Sobota, 21. 10.: 15.30 „Talki iz Ulice Hydar“, komedija — 18.30 Iz del sodobnih italijanskih skladateljev — 19.00 Zena in dom — 20.30 Teden v Italiji — 20.40 Zbor „Ljubljanski zvon“ — 21.00 „Marija Walewska“, dramatisirana zgodba.

Nedelja, 22. 10.: 9.00 Kmetijska oddaja — 9.30 Slovenski samospeli in zborovske skladbe — 11.30 Za najmlajše — 13.00 Kronika tedna v Trstu — 14.45 Vokalni aktet „Planika“ — 15.00 Tamburški zbori — 17.00 Obzornik filmskega sveta — 18.30 Glasbene slike — 21.00 Ljudska opravila in opasila — 22.00 Nedelja v športu.

Ponedeljek, 23. 10.: 18.30 Baročna glasba — 19.00 Znanost in tehnika — 20.00 Športna tribuna — 20.30 „Carmen“, opera.

Torek, 24. 10.: 19.00 Za najmlajše — 21.00 Alpske legende — 22.00 Obletnica tedna: 150-letnica rojstva Franza Liszta.

Sreda, 25. 10.: 18.30 Liki iz opernih del — 19.00 Zdravstvena oddaja — 20.30 „Krkariji“, igra.

Četrtek, 26. 10.: 19.00 Širimo obzorja — 20.30 Znani dirigenti.

Petek, 27. 10.: 19.00 Šola in vzgoja — 20.30 Gospodarska in dela — 21.00 Koncert operne glasbe — 22.00 Novele 19. stoletja.

TELEVIZIJA

Sobota, 21. 10.: 15.00 Nogomet — 19.30 Za vas zabeleženo — 19.35 S kamera v Afriki — 20.20 Kratki film — 20.30 Dobro zabavo.

Nedelja, 22. 10.: 17.00 Za mladino — 17.30 Svet mladine — 18.00 Za družino — 18.30 Pogled v deželo — 19.00 Sedem dni dogajanja — 20.10 „Televizijski sodišče“ I — 21.20 Ob 150-letnici rojstva Franza Liszta.

Ponedeljek, 23. 10.: 19.35 Poslovščine pod vodo — 20.20 Kratki film — 20.30 Aktualni šport — 20.50 „Televizijsko sodišče“ II.

Torek, 24. 10.: 19.35 Za gospodinjstvo — 20.20 Kraški film — 20.30 Sah smrti — 21.10 „Televizijsko sodišče“ III.

Sreda, 25. 10.: 17.00 „Trnjulčica“, za otroke — 17.25 Za mladino — 18.00 Za družino — 19.35 Očka je najboljši — 20.20 Kratki film — 20.30 Glasbeni sprehod — 21.20 Bilanca meseca.

Četrtek, 26. 10.: 19.35 Šport — 20.20 Kratki film — 20.30 „Zarja Fiesca v Genovi“, republikanska drama F. Schillerja.

Petek, 27. 10.: 19.35 „Zakonska vojna in mir“ — 20.00 „Mlada sreča današa obresti“.